

*Falla
Sant Roc
Gómez Ferrer
i Voltants*

*Torrent.
Falles 2023*

Falla

Plaça Sant Roc

Gómez Ferrer

i Voltants

Torrent

2023

Crèdits

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2023.

Este llibret participa en els Premis de les Lletres Falleres.

Aquest llibret ha participat en els Premis al valencià del llibret de l'Oficina de Promoció i Ús del Valencià de l'Ajuntament de Torrent.

Edita:
A. C. Fallera Plaça Sant Roc,
Gómez Ferrer i voltants

Depòsit Legal:
V-206-2011

Coordinació i textos genèrics:
Àrea de cultura

Fotografies representants:
Sofia Simó

Espai infantil:
Ana Ortiz Bono

Disseny i impressió:
www.samarucsg.es

Explicació de les falles:
Miriam Simó Esquivel

Correcció:
Ramon Estellés Feliu

Col·laboradors literaris:
Javier Serer Sena, Laura Gómez Pedrós, Dori Rodríguez Torrecilla, Aitor Sánchez Collado, Emilio J. García González, Mamen Casaban Daries, Jose Fernando Andreu, Arnau Martínez Mil i Kike Romero Martí.

Fotografies:
© Arxiu A. C. Fallera Plaça Sant Roc, Gómez Ferrer i voltants, Alejandro Alfaro Moratalla, Javier Serer Sena i Jose Herraiz Calleja
© dels textos: els autors i les autores
© de la present edició:
A. C. Fallera Plaça Sant Roc, Gómez Ferrer i voltants

Festa d'Interès Turístic Autònom de la Comunitat Valenciana, Bé d'Interès Cultural Immaterial i Patrimoni Immaterial de la Humanitat (UNESCO)

Amb la col·laboració:

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

Sumari

14

Salutació del President

122

Saluda de la Fallera Major Infantil

20

Salutació de la Fallera Major

134

Falla infantil

36

Falla gran

161

Fallers Brillants

48

Contingut cultural

173

Imatges gràfiques de la nostra festa

108

Contingut infantil

202

Programa d'actes

118

Saluda del President Infantil

204

Comerços i empreses col·laboradores

Editorial

Per Jose Fernando Andreu

Soc dels qui pensen que, perquè un editorial estiga de moda i tinga la seua acceptació, cal que siga directe, breu i atractiu, Invitant i provocant amb ell la lectura del contingut del llibret que és el realment important.

Però permeteu-me la gosadia, que a més de les funcions anteriors, amb estes paraules inicials m'agradaria també fer-vos reflexionar al voltant del lema de la falla. Encara que amb el permís del meu amic Javi, guionista del monument major, vaig a fer-li una mínima modificació. Sí, perquè al lema contundent “Estem de moda”, amb el qual Sacabutxart omplirà d'enginy i colorit la plaça, li afegiré un senzill interrogant. Passarem a qüestionar-nos si, realment, en la festa de les Falles: “Estem de moda?”

La RAE ho deixa més que clar quan defineix el concepte “de moda” com això que, en un moment determinat, gaudeix d'una destacada acceptació. I és ací on hem de parar-nos a pensar quina és l'acceptació de la festa en general i dels seus elements en particular. Esta reflexió cal fer-la sempre per a créixer, per a conèixer la realitat de la situació actual i, a partir d'ella, actuar, bé seguint amb ella o bé rectificant si cal fer-ho, que tampoc no passa res si reconeixem les nostres errades.

Comencem per l'anàlisi d'un element que ens queda molt a prop: el llibret de falla. Està de moda el llibret de falla o és sols el capritx d'uns bojos culturetes que es dediquen a escriure i investigar per a deixar un extraordinari legat per al futur? Seria més que interessant poder incloure en els articles un comptador dels lectors que els lligen de principi a fi. Possiblement, ens emportaríem alguna sorpresa, i no pense -és una opinió molt personal-, que fora positiva.

I el monument faller, està de moda? És el veritable epicentre i l'essència de la festa de les Falles? Aitor ens ha regalat un magnífic estudi d'investigació on analitza l'evolució d'estils en les falles que s'han plantat a Torrent i quina n'és la tendència futura. Però quants fallers o quantes falleres, quan acaba la Setmana Fallera, ni li han pegat la volta al monument! I no parlem de llegir els cartells o saber els noms dels artistes, que eixe detall ja és per a nota. No penseu que és una visió pessimista, sinó una sincera reivindicació del fet que tots hem de tindre molt clar per què la festa de la qual tant gaudim s'anomena les Falles.

Com no s'ha de vore tot de color negre, canviem de terç i endinsem-nos en, possiblement, l'aspecte de la festa que més ha evolucionat els últims anys, i que tots assumim que està molt de moda: la indumentària fallera. És cert que és un aspecte molt

personal de cada home, dona, xiquet o xiqueta, però el treball fet pels professionals del sector per recuperar vestimentes històriques és més que admirable, i així Kike Romero ens recorda, amb el seu particular estil, que els de negre són part de la nostra història.

Seguim amb una qüestió molt particular, està de moda la comissió de la Plaça Sant Roc? Cadascú, des de les seues circumstàncies, tindrà la seua opinió, però és cert que n'hi ha dades objectives que alimenten esta moda, i que al llarg del llibret ens recorda Laura. Des de l'organització dels concursos esportius a l'estiu, l'innovador fallerchef cuiner, el clàssic concurs del dòmino, l'ornat de carrers en la Setmana Fallera o l'emblemàtic Cant de l'Estoreta, que encapçala una determinant aposta per la cultura secundada pels èxits en els concursos de teatre i declamació, o l'organització d'una arrelada setmana cultural, que enguany ha celebrat la setzena edició. Va ser en el col·loqui del dimecres d'esta setmana cultural on es va plantejar la gran qüestió: Està el model actual de la festa de les Falles de moda? És acceptat pels fallers i per les falleres de cada comissió? I per la societat civil no fallera? Cap a on es dirigim? Comissió fallera o comissió festera? Són qüestions que qualsevol faller o fallera hauria de plantejar-se i reflexionar què pot fer cadascú de nosaltres per sumar i aportar al món de les Falles.

Per a acabar, sols em queda agrair el treball d'un gran faller, que de manera rotunda podem assegurar que enguany està de moda. Bé, enguany i ja fa molts anys; perquè Aitor es un veritable referent en el món de les Falles de Torrent i també de fora de la nostra ciutat. Un faller, enguany, entregat a la investigació i l'organització dels actes commemoratius del centenari de la falla Cambrils de 1923; fet que, junt amb la seua trajectòria, li ha valgut la concessió de la insígnia d'or honorífica d'esta comissió, com a agraïment i reconeixement per la seua contribució a les Falles. Al llarg de l'entrevista inclosa en este llibret, el podreu conèixer molt millor.

Esperem que este llibret complisca les seues expectatives i estiga de moda en estes Falles de 2023. Moltes gràcies per la vostra atenció i molt bona lectura.

Entrevista a:

Sergio Alcañiz

Autor de la portada

Per Emilio J. García González

Edat, d'on eres i estudis...

Tinc trenta-dos anys. Soc de Godella (València) i estic graduat en l'ESO.

de xicotet em cridava molt l'atenció i tenia molt clar que el volia desenvolupar i formar-me.

On vares començar la teua trajectòria en les falles i per què?

Vaig començar com aprenent en el taller de l'artesà Ximo Esteve, i vaig estar prèviament en tallers dels artistes Emilio Miralles i Miquel Delegido. En si era un camp artístic que des

Quina va ser la teua primera falla en solitari?

Varen ser tres falles infantils. La Falla de Clero i Humanista Mariner, en la ciutat de València, i la Falla Fermín Galán, en la població de Burjassot.

Quan vares començar a dissenyar falles per a altres artistes?

Va ser en l'època que vaig començar a treballar en tallers fallers, i em varen donar l'oportunitat d'introduir-me artistes com Ximo Esteve, Manuel Algarra o Jordi Palanca, sobre els anys 2008 i 2009.

Quin és el teu artista referent? I la teua falla icònica?

En la meua època els meus referents eren artistes com Julio Monterrubio, Miguel Santaaulalia o Pep Puche. Falles que em varen marcar molt eren les Falles del Pilar i Na Jordana dels anys 1998 i 1999.

Creus que els artistes fallers teniu més oportunitats, amb les vostres capacitats, a banda de fer falles?

Sí. El nostre ofici recull molts àmbits artístics i creatius, els quals es poden explotar més enllà de l'ofici faller. I hi ha poca divulgació del nostre ofici fora de la comunitat.

Com veus el futur dels artistes fallers?

És un ofici que necessita un poc de reforma i molta divulgació del que costa fer una falla, els seus processos. Tampoc no es fa valdre gens el treball artístic i el creatiu per cap de les parts. I com a conseqüència de la pujada de preus en els materials, la creativitat és una ferramenta que hem de destacar.

Quina falla t'agradaria fer?

No tinc una falla que encara em faltaria per fer pel seu concepte o estil. Cada comissió incita a fer-la d'una manera o una altra, i cada moment de la vida et guia a evolucionar i aprendre sobre el que fas.

Alguna vegada t'has plantejat la utilització de diferents materials per a les falles?

Tal vetada, però el suro és un material que m'he criat amb ell i estic molt còmode.

El 2022 vares guanyar el primer premi a la millor falla infantil de València amb la comissió de Gayano Lluch. Has notat un increment de falles cridant-te per a fer la seua falla?

Potser. Per a mi el premi no és el més fonamental, però sí que s'ha notat més cridades, sobretot de comissions que solen apostar per la falla en poblacions i el Cap i Casal.

En què gaudeixes més? Fent falles o fent fogueres?

Són conceptes i mentalitats artístiques totalment diferents. I èpoques diferents. Les dues m'agraden.

Per a tu, el teu millor disseny?

Tampoc no en tinc cap de favorit. Cada creació té el seu rerefons i encant (o desencant).

Fora de les falles, tens algun projecte que t'agradaria fer?

En aquest moment estic bastant centrat en els projectes actuals, la veritat.

Què has volgut transmetre amb el disseny de la portada de la nostra falla?

Volia representar un personatge famós, de moda, de tots els temps, per a captar l'atenció de la gent, amb tocs de festa fallera, que mostrara una portada elegant i atractiva. Vaig pensar en el personatge de Marilyn Monroe perquè recollia tots els punts que volia. Representant i respectant la seua figura i el seu caràcter, però amb els colors del foc i signes de bellesa valenciana.

Quins records tens dels anys que vares plantar en la nostra falla?

La veritat és que cada comissió, cada projecte i cada client comporta moltes experiències, records, vivències i amics. I dels anys que vaig fer la vostra falla m'emporte molt de tot, a part de molt d'aprenentatge. Plantar en Torrent va ser una experiència que va ser important en els meus inicis.

Estimats fallers i falleres

Tinc l'oportunitat de tornar a dirigir-me a vosaltres com a president de la nostra comissió. Cert és que no entrava en els meus plans tornar a prendre les regnes de la nostra falla, però les circumstàncies van fer que algú haguera de fer un pas avant i així ho vaig fer, junt amb el grup de persones que van dir que sí a la proposta de formar part de l'equip de treball i a les que des d'ací done les meues més sinceres gràcies.

La nostra comissió encara està recuperant-se d'uns anys complicats per culpa de la pandèmia, però gràcies a la perseverança i el treball aconseguirem tornar a l'absoluta normalitat; aprofite per a fer valdre el treball realitzat per Pepe i el seu equip en unes condicions totalment desconegudes i difícils.

Arriben unes setmanes intenses i plenes de molta il·lusió per als meus representants: Àlex el meu volgut presi infantil; Andrea, la meua discreta Fallera Major Infantil, i Amparo, la meua elegant Fallera Major.

Junts ja hem viscut moltes coses boniques, però queda la traca final d'una experiència que els vostres fallers i les vostres falleres faran que siga única.

Representar la Falla Plaça Sant Roc no és qualsevol cosa. Som una comissió que aposta per la cultura, segueix les tradicions i, per què no, també disfruta de la festa. Heu de sentir-vos privilegiats i orgullosos d'això, a més de ser conscients de la responsabilitat que el càrrec té. Una responsabilitat que els nostres representants del passat any van dur a terme molt bé, i als qui des d'ací vull felicitar pel seu regnat.

Només em queda demanar-vos a tots que disfruteu d'estes Falles 2023. Siguem com som, convisquem amb els nostres veïns de la millor manera, recolzeu els nostres representants i, sobretot, continuem respectant i valorant la gran comissió que som. És responsabilitat de tots que Sant Roc siga sempre el que ha sigut i és: una gran falla.

Un abraça.

Luis Furió López

Luis Furió López

President, falles 2023

Entrevista al nostre president:

Luis Furió López

Com estàs vivint aquest any des que vas ser elegit?

D'una manera molt diferent de la meua anterior etapa. Les coses han canviat molt. Crec que la pandèmia ha afectat molt els fallers i ens costa arrancar del tot. Va ser una frenada massa en sec, i a pesar de tot el treball realitzat en aquests últims anys, continuarem arrossegant les conseqüències durant massa temps.

T'esperaves ser president de nou?

No, per a res era una cosa que tinguera als meus plans, però donades les circumstàncies, vaig considerar que algú havia de tirar endavant i intentar fer-ho el millor possible.

A què et dediques?

Soc empleat de banca.

Què t'agrada fer en el teu dia a dia?

No em queda massa temps lliure. La rutina i l'educació de les meues filles m'ocupen gran part del temps, però anar a Mestalla és una de les coses que més m'agrada.

Què creus que pots aportar a les Falles?

Crec que la gestió és una cosa que, tal vegada pel meu treball, més bastant fàcil de portar, i tal com s'ha posat la burocràcia en l'àmbit faller, és imprescindible. No sóc persona d'aportar literatura fallera, ni arts escèniques.

Què representen per a tu les Falles?

Abans, quan era jove, era faller de baixar en Falles; però des que vaig aplegar a Sant Roc i per "culpa" de la meua dona, ara per ara, les Falles són una part fonamental en les nostres vides.

Quin és el teu acte favorit?

Sens dubte l'entrega de premis. Qui em coneix sap el que m'agrada que la meua comissió guanye palets, és el reflex d'un any de treball ben fet.

Festa o cultura?

No són incompatibles, tot és precís.

Què t'han aportat les Falles?

Conèixer molta gent de la qual he après molt, viure moments emotius junt amb els qui han sigut els meus representants, i sobretot amb la meua gent.

Prefereixes la paella o els bunyols?

Els bunyols. No m'agrada la paella, però que no se n'adone ningú (riu).

Quina responsabilitat té un president?

Molta, tal vegada massa. Per això és tan complicat que la gent s'anime a portar la presidència d'una falla.

Tu que ja havies sigut president de la nostra comissió, veus d'una manera diferent les Falles des de la Covid?

Sí, com ja he dit abans, frenar en sec ens ha afectat moltíssim.

Creus que a causa de la Covid han canviat moltes coses?

Evidentment, i d'una forma inevitable, les nostres vides també han canviat, i en la nostra vida fallera hem patit les conseqüències en l'àmbit econòmic i social.

Creus que aquests canvis han sigut bons per a quedar-se?

Tal vegada, alguns, a escala d'organització d'esdeveniments, sí; però hem oblidat ja la pandèmia, i la ment oblida prompte el que no li agrada.

Enguany tinc el plaer de poder dirigir-me a tots els fallers i a totes les falleres d'aquesta gran comissió com a màxima representant. És un any molt significatiu per a mi, i espere poder transmetre-vos l'emoció i l'alegria per la festa representant-vos com tant vos mereixeu.

Vos convida a gaudir d'aquest 2023 al costat del nostre president Luis, la nostra volguda fallereta Major Infantil Andrea i el nostre mini presi Àlex, que segur que ens ajudaran a sentir goig d'unes falles inoblidables i emocionants.

Ja fa molts anys que vaig tindre l'honor de representar la comissió infantil com a Fallera Major Infantil. Aquell any el tinc gravat a la memòria, i és que per a mi aquesta volguda falla ha format part de la meua vida i de la meua família. Al costat de tots vosaltres, formeu la meua segona llar.

Només espere que tots junts puguem gaudir d'aquesta gran festa, com els fallers sabem fer-ho.

La vostra Fallera Major

Amparo Montesa Bono.

Amparo Montesa Bono

Fallera Major, falles 2023

Entrevista a la nostra fallera major:

Amparo Montesa Bono

Com estàs vivint aquest any des que vares ser nomenada?

Amb una il·lusió enorme, molt d'optimisme i nervis per tota l'emoció que m'ofereix aquest any.

T'esperaves ser Fallera Major?

És una cosa que sempre havia tingut al cap, però mai no em plantejava el moment de ser-ho. Va ser una decisió sobtada i inesperada.

A què et dediques?

Soc auxiliar d'infermeria. En aquests moments em trobe treballant en un centre de persones majors a Quart de Poblet.

Què t'agrada fer en el teu dia a dia?

En el meu dia a dia m'agrada molt poder eixir amb els meus amics a desconnectar. M'encanta llegir llibres històrics i veure pel·lícules, sobretot de terror.

Què creus que pots aportar a les Falles?

El contagi per la il·lusió i l'amor per les Falles, per la nostra gran festa. Soc una persona molt propera i afectuosa, en la qual poden comptar per a tot.

Què representen per a tu les Falles?

Per a mi les Falles representen família, perquè les festes han estat estretament lligades a la meua casa. Representen alegria, festa, cultura i un

treball de tot un any, que es gaudeixen amb il·lusió quan aplega març.

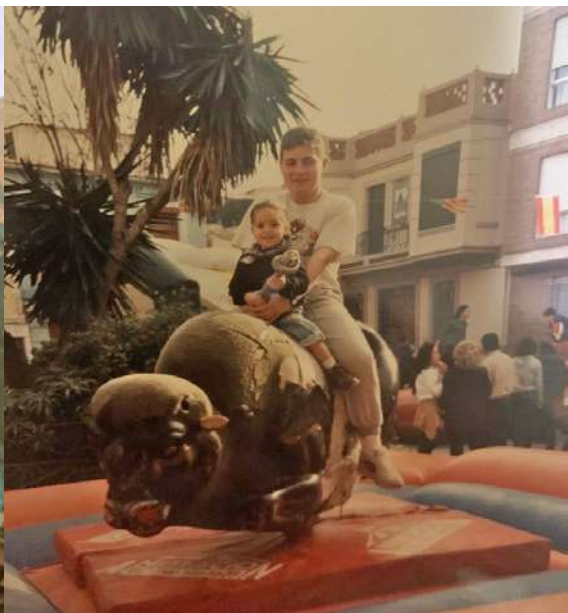
Quin és el teu acte favorit?

La Crida i la Cremà, sens dubte. El principi i el final de les nostres festes, on es viu tota l'emoció i la germanor amb tota la seua esplendor, on es veu tots els fallers més units i emocionats que mai.

Festa o cultura?

Ambdues. Les Falles signifiquen festa i cal saber

xalar-la, però la cultura és necessària per a saber entendre la meravellosa festa que són les Falles.

Què t'han aportat les Falles?

Les Falles m'han aportat coses molt importants a la meua vida. M'han aportat molts valors com a persona, m'han aportat amics i cultura; com en el Cant de l'Estoreta, en el qual aprens costums, història de personatges rellevants a València i tradicions d'altres pobles de la comunitat.

Prefereixes la paella o els bunyols?

Difícil elecció. Encara que una bona paella a llunya de taronger i un bon socarrat guanya a qualsevol cosa.

Quina responsabilitat té una Fallera Major?

Representar la teua comissió, transmetent la il·lusió per la festa, és una cosa que veig valuosa. Encara que també ha d'estar a peu de canyó per a tot el que et requerisca la falla.

Veus d'una manera diferent les Falles des de la Covid?

Enguany comencem a veure les Falles com eren abans de la Covid. Esperem poder continuar així per poder gaudir-les després de tant de temps i amb tantes ganes que tenim.

Creus que a causa de la Covid han canviat moltes coses?

Quant a la festa no veig canvi, tornem a ser els que érem a poc a poc.

Què esperes de les Falles 2023?

Espere que siguen unes Falles molt especials, poder gaudir amb tots els fallers i poder recordar aquest any amb molta estima, igual que faig amb aquell 2006.

Junta executiva

President:

Luis Furió López

Secretaria:

Marivi Mora Almerich

Vicesecretaria:

Mª Paz Cabanez Vazquez

Vicepresident de Festejos:

Jose Ortega Ferrandis

Delegades:

Cristina García Anchel

Laura Ortí Estiguin

Vicepresidenta Econòmica:

Laura Juan Fortea

Delegats:

Isabel Simarro González

Toñi Ochoa Fánega

Salvador Miquel Alabarta

Vicepresidenta de Cultura:

M. de los Desamparados

Zamorano Castillo

Delegada xarxes socials:

Laura Gómez Pedrós

Delegats:

Javier Serer Sena

Emilio José García González

Vicepresidenta d'Infantils i Juvenils:

Mª Pilar Vilar Frias

Delegats:

Agustín Simarro Vayá

Toni Coy del Campo

Amparo Mil Comes

Mª Ángeles Sánchez Salas

Vicepresident Esports i Casal:

Jose Luis López García-Miguel

Delegat:

Pedro Expósito López

Delegats de Junta Local**Fallera:**

Rafael Vilar Frias

Teresa Moroder Andreu

Les falleres i els fallers

Begoña Aguado Silla
 Virginia Alabajos Chisbert
 Felipe Alabajos Chisbert
 Eduardo Alba Benito
 Silvia Alejandro Campos
 Juan Vicente Alejandro Iborra
 Iván Alejos Zomeño
 Alejandro Alfaro Moratalla
 Paula Algaba Ormeño
 Fernando Algaba Sánchez
 Ana Almerich Chuliá
 Esther Almerich Chuliá
 Inma Alonso Gómez
 María Amador Puga
 Tamara Amador Puga
 Elvira Anchel Andreu
 María Anchel García
 Núria Anchel García
 Núria Andreu Martínez
 Carla Arenas Mil
 Natalia Arenas Mil
 José Arroyo Arias
 Antonio Manuel Astorga
 Galindo
 Mª José Baldoví Orquín
 Maite Bañuls Tárrega

Sofía Barba Ralo
 Salvador Barberá Lahiguera
 Santiago Barberá Lahiguera
 Merce Barea Carrascosa
 Mª Ángeles Belenguer Santos
 Enrique Besó Mendoza
 Sergio Berlanga Moral
 Judith Bonales Raimundo
 David Bono Lluch
 Mª Amparo Bono Lluch
 Mª Jesús Bono Lluch
 Nieves Blasco Navarro
 Francisco Cabrera Cabello
 Cintia Cabrera Fernández
 Salvador Juan Calatayud
 Porcuna
 Alicia Calabuig Conejeros
 Desamparados Calabuig
 Conejeros
 Ana Camacho Mejías
 María Vicenta Campos Mora
 Mª Vicenta Cañas Muñoz
 Emilio Cardona Caballero
 Begoña Casabán Daries
 Mª Carmen Casabán Daries
 Fernando Casabán Tordera
 Mª Desamparados Castillo
 Vila

Les falleres i els fallers

Daniel Catalá Pérez
Laura Cerdán Duque
María Cervera Cabanes
Vicent Cervera Cabanes
Juan Carlos Cervera Carratalá
José Luis Chaparro Martínez
Andrea Concha Royo
José Conejos Marcilla
Mª Carmen Daries Anchel
Rosa Daries Anchel
Erika Descalzo Salon
Eva María Domínguez Donoso
Ainhoa Esquivel Ochoa
Celia Esquivel Ochoa
Silvia Esquivel Ochoa
Antonio Esquivel Ramírez
Ignacio Expósito Marcos
Marcos Expósito Juan
Laura Expósito Juan
Amparo Faus Sansó
Daniel Fernández Chaparro
Mª José Fernández Chaparro
Jorge Ferrandis Abad
Mª Ángeles Ferris Gil
Sergio Fides Duque
Juan Manuel Flores Solaz

Marisol Funes Arjona
Bárbara Gallardo Sánchez
Felipe García Alpuente
Sergio García Anchel
José Luis García Benito
Esther García Espinós
Natalia García Ferris
Oscar García Ferris
Alejandro García Gallardo
Gemma García Guerrero
Raúl García-Moreno Mora
Alejandro Washington García
Sánchez
Sergio Washington García
Sánchez
Javier Garrido Ramírez
Néstor Gasó Martínez
Luis Manuel Giménez Lara
Eva Gómez Pedrós
Laura Gómez Pedrós
Antonio González Millán
Blanca González Peris
Carmen González Peris
Rebeca González Rodríguez
Yanira González Torres
Guillermo Gran Miñana

Les falleres i els fallers

Paula Gran Miñana
 Carmen Guimera Palop
 Abraham Haro Fernández
 José Herráiz Rodríguez
 Miriam Herráiz Rodríguez
 María Teresa Juan Fortea
 Juan Antonio Jumillas
 Hernández
 Verónica Jumillas Ortega
 Daniel López Vilar
 Pablo Madramany Nuñez
 Jesús Manjón Osma
 Miguel Ángel Marqués Reparaz
 Santiago Martínez De Manuel
 Arnau Martínez Mil
 Gerard Martínez Mil
 Lucía Martínez Mil
 Mª Carmen Martínez Ortí
 Miriam Martínez Seco
 Araceli Martínez Rodríguez
 Rosa Mayorga Ojeda
 Esther Mil Comes
 Juan Miñana Faus
 Marivi Miñana Tordera
 Mª Victoria Miquel Carratalá
 Salvador Miquel Carratalá

Susi Miralles Ortí
 Cristian Monroy Lizandra
 Javier Montesa Bono
 Ana Mª Montiel Serrano
 Verónica Mora Almerich
 Ricardo Mora Fabra
 Alicia Mora Tarazona
 Ricardo Mora Tarazona
 Esther Morales Garrigues
 Pablo Muñoz Martín
 Robert Navarro Barea
 Paula Navarro Barea
 José Olmos Gil
 Mª José Ormeño Palomares
 Carla Ortega García
 Beatriz Ortí Estiguín
 Jesús Ortí Estiguín
 José Ortí Fenoll
 Mª Ángeles Ortí Más
 José Manuel Ortí Muñoz
 José Ortí Pérez
 Xavi Ortí Piles
 Jorge Ortiz Bono
 Ana Ortiz Bono
 Pedro Ortiz Díaz
 Javier Ortiz Muñoz

Les falleres i els fallers

Amparo Palazón Bermell
Sara Palma Bessini
Salvador Palomares Roig
Ave Mª Palop Casanova
Javier Peralta García
Francisco Peris Gutiérrez
José Piles Martí
Mª Jesús Piles Ortí
Vicente Piles Ortí
Nadine Prieto Pagán
Mª José Raimundo Pascual
Sandra Ramírez Gómez
Macario Ramos Lima
Jesús Ramos Rodríguez
Silvia Ramos Rodríguez
Claudia Ríos García
Encarna Redón Garrido
Sheila Rodríguez Guevara
Dori Rodríguez Torrecilla
Milagros Rodríguez Torrecilla
Vanessa Romero Marín
Francisco Javier Royo Giménez
Inmaculada Royo Jiménez
Pablo Royo Martínez
Javier Royo Ortí
Valentín Ruiz Carratalá
Ramón Ruiz Silla
Lucía Salinas Aranega

Justo Sánchez Martínez
Maica Sánchez Naranjo
Víctor Sánchez Naranjo
África Sánchez Salas
Toñi Sánchez Sánchez
Ximo Segovia Jumillas
Mª José Sena Boix
Fina Sena Villarroya
Vicente Sereix Benito
Josep Sereix Mora
José Mª Serer Sena
María Serer Sena
Marisol Serrano Juan
Ana Mª Silla Daries
Mamen Silla Garrido
Noelia Silla Garrido
Francisco Javier Simó
Benavent
Juan Manuel Simó Benavent
Sofía Simó Benavent
Vicente Simó Benavent
Miriam Simó Esquivel
Paula Simó Lozano
Laura Simó Ortí
Meritxell Simó Redón
Jordi Suay Sebastián
Alicia Tarazona López
Jaume Tomás Castelló

Les falleres i els fallers

Jesús Triguero Gabaldón
 Sabrina Torres Serrano
 Marian Utrilla Gómez
 Sonia Valdeolmillos Martín
 José Valor Martí
 Rubén Varela López
 Raúl Vendrell Ruiz
 Coral Villafranca Lancha
 Nacho Villanueva Forcada
 Antonio Zamora Castejón
 Emilio José Zamorano Castillo
 Eva Zamora Domínguez
 Francisco Zamorano Santos
 Rosa María Casado Chafer
 Gemma Torrent Medina
 Carlos López Llorca
 Lucía López Llorca
 Yolanda Villarroya Gascón
 Amparo Piles Ortí
 Pedro Montesinos Salinas
 Vanessa Frauen
 Carlos Casasus Camacho
 Rafael Rodríguez Torrecilla
 Miguel Anchel Andreu
 Adrián García Gallardo
 Carlos Ramírez Ribelles
 Ignacio Expósito Marcos
 Amparo Verdet Martínez

Alejandro Aroca Mesa
 Ana María Aroca Fresneda
 Joaquín Bonales Holguera
 Mónica Gascó Lara
 Nuria Toledo Rodríguez

Abonades i abonats

M Jose Mora Almerich
 Juan Álvarez Martínez
 Ximo Segovia Martos
 Paola Gadea Garcia
 Ivan Baviera Gasent
 Mar Molla Comes
 Anabel Bertomeu Simó
 M Carmen Naranjo Cabezas
 Fernando Leal Zamora

SACA
BOTX
ART

Falla gran 2023

Estem de moda

Artistes:
Sacabutxart

Disseny:
Juan Ramón Vázquez

Guió de les escenes:
Javier Serer

Explicació:
Miriam Simó Esquivel

El monument d'aquest any de moda fallera parlarà, de passarel·les, dels tipus de vestits de fallers que hi ha, i també d'alguna notícia d'última hora tractarà.

Per la placeta desfilaran nombrosos models que ens informaran d'allò més *chic* que es porta ara en la vida fallera. Perquè ja per tots és sabut que les falles no són només una setmana i que van més enllà de les portes del casal.

Alguns dels temes més candents que passaran per la passarel·la de Sant Roc al mes de març seran:

Abans la indumentària dels fallers
sols eixia al carrer en festes,
però amb tots els canvis de moda recents
arracades de fallera es posen en qualsevol
esdeveniment.

Les teles adomassades, les sedes i més
són tendència a les passarel·les de l'estranger.
També és veritat que ací sols falta per vendre
roba interior de faller.

Encara que veient els actes passats,
en el que més que ploure tiraven poals,
seria bona idea plantejar
fer els paraigües oficials.

Per un altre costat, és veritat
que alguns de moderns es passen.
Que ja no se sap si vas de faller
o vas de mag pel carrer.

Ací parle dels brusons moderns,
ja que se n'ha anat el tema de mare.
Començaren amb ratlles blaves
i ara purpurina a alguns pareix que els falte.

I la veritat és que tant hòmens com dones
quan anem a fer-nos un vestit
ara podem dur mil històries
i fer-nos moltes floritures.

Ara de cada segle pots dur indumentària.
Encara que per favor no feu miscel·lània.
Fiqueu un poquet de trellat,
i dueu el trage com cal.

Que igual que dieu que hi ha trage femení
i trage masculí,
també hi ha una indumentària d'un segle
i una altra d'un altre.

Que igual que se suposa que un torrentí
és perquè es vestisquen els xics,
el fet d'anar amb un sol monyo
no és per a tots els vestits.

Avise que tampoc no fa falta comprar-se tota la tenda d'indumentària.

Que entre el gorro, manta, mocador i més alguns acaben desfets.

I com heu vist, la passarel·la de Sant Roc no deixa ningú indiferent; així que, si de més historietes et vols assabentar, en març, a la nostra falla, hauràs de mirar.

Acomiadament de la Fallera Major de 2022

Ana Ortiz Bono

Falleres i fallers de la nostra volguda comissió.

Enguany tinc l'oportunitat de poder agrair a totes les persones que han fet, d'aquest somni tan inesperat, un camí meravellós. I és que, quan tanque els ulls, recorde aquell 20 de març com si fora hui, on mirava les cendres de la falla i tornava a sentir cada moment de felicitat en veure tota una comissió desfilant baix la pluja, quan els trons de bac tornaren a despertar el barri i les nostres falles es tornaren a plantar un 15 de març.

No sabeu tot el que han significat per a mi aquests tres anys de regnat, on, com ja vaig dir en diverses ocasions, he vist gent que ens ha recolzat, ens han fet feliços i mai no ens ha faltat de res a cap dels representats.

Gràcies fallers, família, per ser el meu orgull i el motiu per a defensar la nostra falla a cada racó on he anat. I encara que enguany no estic tant amb vosaltres com m'agradaria, sempre vos porte en el meu cor.

Als meus xiquets, Marcos i Nicolai, i a les meues xiquetes, Carmen i Judith, vull dir-vos que haveu sigut uns grans representants. Gràcies per haver pogut ser partícip de les vostres il·lusions.

A Pepe, poc més puc dir-li, sols gràcies, per no soltar-me mai de la mà quan he caigut i ajudar-me a mantindre el cap alt.

Recordeu: Responsabilitat, fortalesa, creativitat, il·lusió i paciència. Les paraules amb què haveu donat forma i realitat a la meua: somni.

Visca Torrent!

Visca València!

Visca la Falla Sant Roc!

Ana Ortiz Bono

Acomiadament del President de 2022

Pepe Ortega Ferrandis

Amics de la Falla Sant Roc.

Enguany em torne a dirigir a vosaltres, però per a despedir-me, sobretot per a agrair-vos tot l'esforç que heu fet durant aquests tres anys tan complicats, que ens ha passat de tot: una pandèmia, una ofrena atípica però súper emotiva i bonica, una entrada de bandes diferent, unes falles en setembre amb una nit de la plantà amb “diluvi universal”, un trasllat només amb representants i, quan ja pareixia que tindriem unes falles normals... Pam! Un mes sencer plovent! Però a pesar de tot això han sigut tres anys espectaculars a on he tingut la gran sort de coincidir amb cinc persones meravelloses.

Carmen, Marcos, Judith, Nicolai i Ana, els meus companys de viatge durant aquest temps. Espere que hàgeu disfrutat com a mínim tant com jo ho he fet. Ha sigut un autèntic plaer coincidir amb vosaltres i les vostres famílies.

Ana, tu tens la gran sort de seguir gaudint amb el teu somni, ja que formes part de la Cort d'Honor de la Fallera Major de Torrent. Disfruta moltíssim.

Enguany l'encarregat d'estar al capdavant de la falla és Luis Furió, un faller de cap a peus que ja sap el que suposa dirigir la falla i per això estic segur que estem en bones mans. Junt amb ell formen el quadre de representats: Amparo, una fallera de tota la vida que rebrà la banda de la seua cosina... Quina il·lusió per a les dues! I Andrea i Àlex, dos xiquets que són uns remolins, però que, alhora tenen un gran cor. Segur que els quatre formareu un gran equip i ho passareu en gran. Disfruteu moltíssim del vostre any.

Per acabar, voldria desitjar-vos a tots unes bones falles.

Visca València i visca les Falles!

Pepe Ortega Ferrandis
President Falla Plaça Sant Roc, Falles 2022

Estem de moda

Per Arnau Martínez Mil

Sí, estem de moda!

Estem de moda nosaltres, els valencians; per alguna raó, som la millor ciutat del món per a viure segons InterNations. També en 2022 hem sigut la capital mundial del disseny, i això alguna cosa voldrà dir.

Aleshores, que ens falta a València? Gastronomia? No crec. Diversitat cultural? Ho dubte. Paisatges naturals? No estic d'acord. Festes? Massa. Tradició? Està clar que no anem descalços, però... Estem cuidant eixa tradició fallera? Potser existeixen moltes opinions al respecte, uns diran que sí, uns diran que no, a altres els donarà igual perquè el present és el present, i perquè me'n vaig a anar al passat? Calla!

He preguntat si estem cuidant la nostra tradició fallera? Si la teua resposta és que no, segurament serà per alguna raó de les que estàs a punt de llegir. Espera i continua llegint, fes-te un

favor. Perquè, quan dic cuidar, no em referisc al fet que ara hi ha presidents i fallers majors; o que abans donàvem premis al monument i ara, com la gent es baralla quan no guanya, no es donen, com és el cas d'un poble que hauries de saber si hagueres vingut a la nostra xarrada de la semana cultural; o que de la FMIV, abans, no li coneixies ni la veu, simplement era una figura al costat de la Major; o com els monuments, que passen de ser de cartó pedra al suro blanc; o com la dona, que no podia ni elegir el que volia posar-se en vestir-se de valenciana, i, ara, com si vol anar del segle díhuit, dènou o vint-i-cinc. Passa alguna cosa perquè una fallera major porte tatuatges, els rodets rojos i un pírcing en el nas, com molts de vosaltres dieu "igual que els bous"? "No, home, però a mi personalment no m'agrada". Torne a dir-te, calla, no vull sentir-te més!

Tot açò s'anomena E-VO-LU-CI-O-NAR i, si encara no ho entens, fes el favor i llig el primer article d'Aitor Sánchez. Aprendràs com comencen les falles, com canvien gràcies al pensament social al llarg dels anys, voràs que bé que et vindrà saber un poc més d'estètica.

Ah, espera, se m'oblidava, ja que estàs, aprofita i llig també el de Kike Romero; ací sí que voràs que l'evolució, a la qual tu denomines pèrdua de la tradició, és simplement una opinió dels "fallers de tota la vida".

I, per a acabar-ho d'adobar, vas a vore com la Falla Sant Roc organitza el concurs més antic i el més innovador de les Falles de Torrent, amb les paraules de la nostra volguda fallera Laura Gómez.

Au, disfruta, un beset guapet!

Apunts per a l'evolució estètica de les falles de Torrent

Per Aitor Sánchez Collado

Periodista, membre de la Comfet

L'evolució estètica de les falles de Torrent respon a les sinergies sincrètiques influïdes per la tradició i la modernitat: dels primers ninots plantats als carrers coneguts com a pallassos, es passà a un model marcat per la reproductibilitat tècnica del cartró de la ciutat de l'artista faller, fins als actuals sistemes de digitalització i suro que traspassen les fronteres del segle XXI.

Dels pallassos a les primeres falles de Torrent

La festa fallera arriba a Torrent com a resultat de les sinergies sincrètiques de la imitació dels cadafals plantats al cap i casal, però, sobretot, de la tradició popular de la crema dels pallassos: una parella de ninots confeccionats amb palla (d'ací el seu nom) i recoberts amb roba, que els veïns penjaven per les façanes amb l'objectiu de censurar comportaments morals del veïnat, i que es cremaven en la nit (o vespra) de Sant Antoni o Sant Josep (Sanchis Alfonso, 1992). Esta idiosincràtica crema encara es conserva en la festivitat dels veïns del carrer de Sant Vicent en el dilluns del patró. Dita pràctica ritual assentà les bases d'una festa cerimonial al voltant de l'escarni grupal i de la renovació a través del foc. La forma i el contingut d'estes cremes rituals aniran evolucionant de la primigènia crítica veïnal i moral dels pallassos a la crítica política mordaç dels primers cadafals fallers de la capital de l'Horta Sud, com en el primer

monument datat “frente a la casa de Calabuig”, al carrer del Pi, en 1900, arreplegada pel diari *El Torrentino* (núm. 12), amb una representació escènica política, on es representava tant el sector conservador, afí a l'alcaldia, com també el liberal, amb almenys quatre ninots.

En el plànol estètic, les primeres falles torrentines seran deutores del modelat i de la construcció artesanal amb cera, cartró, palla, fusta i roba, igual que els pallassos, i anirà evolucionant a un tipus de falla rodada i política, coetània del corrent estètic i temàtic del cap i casal, tal com afirma Antoni Ariño (1996): “la majoria de les falles plantades entre 1890 i 1907 censuraven i satiritzaven fets polítics i persones públiques. La càrrega de violència simbòlica era ben explícita”. La falla de Cambrils de 1923, que enguany celebra el seu aniversari, portava per lema “Qui s'ajunta amb un coixo... al cap d'un any, coixo i mig”, i ens mostrava un cadafal alt amb les relacions d'interés dels regidors i el viratge ideològic d'un d'ells. En 1928, la falla del carrer de Cambrils canviarà el tema i se centrarà en una autocrítica de la societat torrentina del moment, allunyada dels afers polítics i més pròxima a la sàtira i la caricatura del veïnat (Sanchis Alfonso, 2001).

Anys 40 i 50: ideari franquista i localisme

Després de la Guerra Civil, la festa fallera s'institucionalitza a la ciutat amb la creació de les primeres comissions falleres que contracten uns primigenis artistes vocacionals i alguns fusters, que progressivament copiaran l'estil de València i faran el pas definitiu de falles escèniques, com un sainet, a escultòriques o artístiques.

La primera comissió fallera de la ciutat data de 1942, la falla Plaça del Cabdill, que va plantar les noces d'un vell viudo i una xica jove, amb la corresponent broma de la "senserrà" dels veïns. Es tractava de l'herència de la falla moral de principis de segle, un exemple quasi anacrònic respecte del que es feia a València en esta època (Ariño, 1996, pág. 20). Mentre a la ciutat s'optava per falles escultòriques i de recarregat gust estètic, algunes amb continguts que burlaven la censura i tractaven la pobresa de la postguerra i l'estraperlo (com Regino Mas o Pallardó), a Torrent se centraven en temes purament locals.

Això es deu fonamentalment al fet que la festa mirava cap a València, però els actors protagonistes eren del poble. La

majoria dels artesans fallers que confeccionaren els cadafals en esta època eren pintors o fusters (coneguts dels primers comissionats) que es dedicaven com a afició a construir falles a un preu molt barat. Els materials seran de tipus casolà: fusta, roba, cartró i pintura. Esta falla de 1942 va ser confeccionada per Francisco Puig Vilanova, popularment conegut com a 'Paquito el pintor', per un import de 3.000 pessetes, junt amb Costa i Ramón Cabrelles. Paquito faria les falles de la plaça de 1944 i 1949 segons l'atribució de Vicent Beguer Esteve (1978). En les falles de 1943, Avinguda dels Màrtirs alça un monument de la mà de l'artista Ferrer Rodríguez, sota el lema "El ensomi de Torrent", que tracta sobre l'anhel de la població que arribe el tramvia fins al Vedat.

En la dècada dels 50 les falles de Torrent comencen el seu camí homogeneïtzador quant a una estètica rodada, o en altres paraules, "el trànsit de la falla escènica a la falla escultòrica va

suposar una transformació de l'estructura i de la codificació del missatge, que passa per tant a trobar-se implícit, no només en el cartell, sinó també en el conjunt escultòric, amb una narrativa acumulativa i ascensional” (Ariño, 1996). A Torrent impera el localisme amb temes com: l'arribada del tramvia, el clavegueram, les deficiències urbanístiques, o penalitats salarials, sempre amb un bon sabor de boca final i botant-se la censura. Des del punt de vista estètic, dels primers ninots confeccionats a casa (cartró, roba, palla) es passa al cartró com a ingredient principal d'uns cadafals que comencen a baixar l'altura i mostren un fil conductor. El setmanari *Torre* és testimoni d'esta evolució. La falla Plaça del Cabdill planta, en 1955, “L'Ensomi de Calo”; l'Avinguda fa el mateix amb un monument de Rafael Vento. Al Camí Reial (enfrent de la Venta Blanca) sorgix Ramón y Cajal amb una falleta de Vicent Pallardó, i Sant Roc fa al·lusions al trenet entre Torrent i València:

En 1954 el barri de l'Ermita fa una bona falla. Lloc on queda plantà, la "Venta Blanca", i president, Josep Peris. Critica la "Lotería del Niño". Va aconseguir un premi en València. No debades l'autor era el bon artista taller i millor escultor Vicent Pallardó Latorre. (Beguer Esteve, 1978)

Com veiem, artistes cada vegada més especialitzats s'encarregaran de fer falla, com el torrentí d'adopció Vicent Pallardó, que compagina la seua tasca escultòrica amb la construcció de falles per a guanyar un sou extra. En 1956 un valencià intenta unflar i donar-li aire al món en la falla l'Avinguda, i Plaça de Sant Roc planta un monument d'artista desconegut que mostra tres dones (una amb un fill al braç) que estan escoltant la ràdio (la falla és rematada per una bola del món amb una gran antena). Per la seua banda, la falla Ramón y Cajal planta "El torrentí apesarat contempla el nostre mercat" i Paquito el pintor en la Plaça es fa valdre dels menjars i aliments per a fer metàfores sexuals i crítiques socials.

Anys 60 i 70: reproductibilitat tècnica i motles de la Ciutat de l'Artista Faller

Després de la prohibició de plantar falles pel succés de la Tombà de 1957 (10 anys sense festa), les falles de Torrent reprenen l'activitat en 1968, gràcies a l'èxit de les converses amb l'alcalde del moment. La falla de la Plaça i Àngel de l'Alcàsser fan una crítica molt suau, pràcticament inexistent, a l'autoritat del moment, que estava pendent del nou caire que prenia la festa fallera en esta segona etapa, després de deu anys de repressió i prohibició. Estes dos falles seran de confecció casolana, realitzades pels fallers. La falla de la Plaça se li va encarregar a Paco Puig, que es va oferir a fer-la en el local de la seua casa, al carrer de Gómez Ferrer (davant de la farmàcia). Es tractava d'un cadafal de reduïdes dimensions, sobre el qual es col·locaren quatre escenes rematades per una antena. La falla Àngel de l'Alcàsser optà per un monument dedicat a la pesseta i als esforços que havien de fer-se per a aguantar en el mercat front a la resta d'economies.

Així doncs, en esta segona etapa fallera a Torrent, els cadafals seran un espill de l'ideari franquista com a conseqüència

de la institucionalització de la festa i de la influència de la indústria artesanal de l'artesa faller. En l'aspecte estètic, les falles contracten ja artistes fallers que es dediquen professionalment a esta tasca, provinents en la seua majoria de la Ciutat Fallera per la proximitat al cap i casal. Com indica Hernández, “A partir de la creació de la Ciutat de l'Artista Faller el 1968 es multiplicaren els refregits o ninots tots trets del mateix motle. D'esta manera, molts coronaments i figures es repetien cada any en múltiples falles, per tal d'abaratir preus” (Hernández, 1996, pág. 54).

A final dels 60 ens trobem en ple *desarrollisme* franquista, on el creixement econòmic i urbanístic crea nous barris a Torrent, però la moral continua ancorada en el passat i se li incorpora a la figura femenina els perills del pecat primigeni, la provocació de la primera Eva, els vicis i la perillositat del dimoni encarnat en el fet femení. Per a representar la crítica a la modernitat utilitzen models clàssics, hel·lènics, tradició escultòrica del que es considerava veritablement un art digne d'admirar; impera, per tant, un classicisme i a una valencianitat *neokitsch* que a Torrent tindrà el seu màxim exponent en les falles de categoria A, després rebatejada com categoria Especial. Esta tendència serà comuna i estable fins ven entrada la dècada dels 2000. Tal com indica Borrego (1996): “La incidència en les falles dels principals corrents artístics es reduí a un repertori de tipus i temes que afectaren els continguts o el registre ornamental, però no la forma dels cadafals.”

Anys 80 i 90: volum i espectacularitat

Durant els anys 80, les falles de Torrent experimenten un dels seus màxims creixements amb la incorporació de noves falles. L'aposta pel monument pareix ferma i en estos anys es recorden cadafals de gran volum i espectacularitat plantats a Ramón y Cajal, la Plaça, Àngel de l'Alcasser oAVINGUDA. Grans cossos centrals ocupen les places de la ciutat, però es perd crítica. Torrent arrastra una pobresa estètica i d'arguments fruit de l'engranatge de la indústria artesana que s'acomoda en la reproductibilitat tècnica dels motles, tal com hem vist i com indica Hernández: "Així la industrialització de la construcció de falles portà necessàriament a la indefinició, la reiteració i la pobresa d'arguments" (Hernández, 1996, pág. 54). Trobem falles calcades a les de València o altres poblacions en totes les seccions inferiors, però també en les d'Especial. La crítica local es perd per a donar pas a una crítica nacional o autonòmica (en plena batalla de València) que els artistes poden fer servir en qualsevol població o barri.

Esta línia serà cada vegada més acusada i trobem casos bastant cridaners en falles de secció Especial com en **l'Avinguda** (J.R. Espuig, 1993, 1994, 1999) y en **Ramón y Cajal** (José Soro, 1993; Alberto Ribera, 1995, 1998, 1999).

Com a únic cas d'illa d'experimentalitat en esta dècada trobem la decidida aposta de la falla **Barri Cotxera**, que planta uns dissenys completament diferents de la mà de l'artista Ramón Espinosa, en 1994, 1995 i 1996. El president de la comissió, Tomàs Ibáñez, té relació amb Espinosa i tot i pensar que no plantaria una falla de xicotetes dimensions, Espinosa acceptà i plantà este triplet quasi experimental a la capital de l'Horta Sud.

Anys 90 i 2000: el redisseny comença per les infantils

La tardorenca opció d'apostar per falles de línies noves i diferents del classicisme barroc tradicional comença amb les falles infantils, igual que la tendència seguida al cap i casal. Destaquem les primeres falles plantades per un xiquet de Torrent, l'artista **David Moreno**, qui planta el seu primer monument, "Al son de la Polichinela", en la falla de l'Avinguda, i que li va valdre l'or en la secció Especial infantil; o "L'antiga Grècia" (1997), en la falla del carrer de Toledo. Moreno enceta un cicle en la falla Avinguda, que continua amb "Els dictats de cupido" (1999), "Amata Natura" (2000) i "A la lluna de Torrent" (2002), totes amb primers premis. En 2002, plantarà també a Nicolau Andreu "Mitologia grega". L'estil d'esta primera època passa des d'una escultura tradicional realista, plena de detalls (com la barca de hawaïans) a una concepció més influenciada per les línies del còmic i de la il·lustració, arredonides i corbes, que es plasmen en els monyos rulls i ondulats dels personatges i també en els seus vestits, plat fort de l'artista que explotarà en la seua darrera evolució estètica.

Este camí d'innovació i didactisme en les infantils va esclatar de manera flagrant l'any 2000, el que va suposar l'entrada de nous dissenys de la mà d'artistes joves que imprimien un nou segell artístic i una nova visió. Es tracta del conegut com relleu generacional. Com és el cas de **Víctor Valero**, que va plantar en la falla Sedaví el monument infantil "T'he pilotes", una visió còmica sobre el món dels esports; o una ciutat animada amb una gran lluna, en "A la lluna" (2001); la divertida composició vertical de "Chuches Tree" (2002); o les birles acolorides de "Juguem" (2003). També destaquem el cas del treball "A berenar", de **Diego Palacios** per a Sant Valerià (2000); o **Fet d'encàrrec**, amb "El tren de la bruixa", per a Ramón y Cajal (2000), la que va ser la primera incursió d'esta parella a la ciutat, i que 11 anys després tornarien amb les dos últimes falles municipals, "Torrent en verd" (2011) i "Contes de paper" (2012), i també "A poqueta nit... FUNCIO!", en la falla Av. Reina Sofia, el mateix 2012. Per la seua banda, **Enrique Gisbert** ho va intentar plantant "Imaginació", en Ramón y Cajal (2004), amb la intenció de seguir la mateixa línia que triomfava ja a la capital, de modelats i pintura en plànols, però que va resultar fallida en execució.

Anys 2000: retrocés cap al classicisme refregit

Quan pareixia que Torrent pujava al carro contemporani del disseny faller, els cadafals patixen un retrocés cap a la meitat de la dècada dels 2000, un pas enrere cap al classicisme, patent en la secció Especial: és l'etapa d'Olivares i València en Ramón y Cajal, amb “El carnaval de la vida” (2006) i “Tot allò que ens invadix” (2007); Vicente Sancho en Antoni Pardo, on planta “Com una de l'Oest” (2006) i “Tal com sona” (2007); o José Soro en l'Avinguda, amb “Els invasors” (2006). En un estil clàssic, però minimalista en el concepte, destaquem el perfeccionament de **J. M Ballester** en Lope de Rueda, on planta “Sorolls” (2003), “Canons per la pau” (2004) i “Fent tonteries” (2005).

Este viratge venia afavorit pel tipus de jurat de gustos clàssics que a Junta Central Fallera aportava a la Junta Local i que feia guanyar als dissenys de **Vicente Herrando** per a Àngel

de l'Alcàsser. Eren líders indiscutibles de la dècada amb 7 primers premis de secció Especial entre 2000 i 2008, amb “La guerra interminable” (2000), “Manaments... mana-ous” (2002), “Parlem de festes” (2003), “Com mola, la cuina espanyola” (2004), “Ande andarà” (2005), “No em contes comptes” (2007) i “Una falla de por (2008). Eren unes falles de pintura i acabat perfecte però amb temàtica recurrent, com el retard en l'arribada de l'AVE a València, el problema de l'aigua i els canvis de govern, des d'una perspectiva valencianista i crítica amb el passotisme de les inversions centrals a la Comunitat. Este artista també farà crítica local, des del punt de vista del món faller, amb dobles jocs de paraules de les principals comissions de Torrent, en “Les falles torrentines són... divines” (2009). Però sobretot, destacarà en el seu segell personal on sempre hi ha espai per a escenes coentes, del més pur estil bròfec, amb fortes connotacions sexuals i reproduccions explícites d'òrgans sexuals en els remats i les escenes, com l'última falla en la qual Herrando va guanyar, “Una falla de por” (2008).

Enmig d'este anacronisme en el disseny, la primera comissió que trenca una llança per la innovació en la secció Especial va ser l'Avinguda amb la firma d'**Ignacio Ferrando**, una eixida cap endavant enfront de la sequera de premis que venia arrossegant la comissió. En esta època, l'artista plasma la trilogia "El lladre de la memòria" (2007), una de les més recordades per la seua qualitat i crítica al menfotisme valencià, amb la batalla d'Almansa de teló de fons. També planta "Finestres" (2008), sobre les pors i els amagatalls de l'ésser humà, i "PopArt" (2009). Esta primera via oberta en falles grans la continuarà **Daniel Jiménez Zafrilla** en Sedaví, amb "Ressorgir" (2011), "Ofrena" (2012) i "Nàixer amb un pa davall del braç" (2013).

Este nou corrent artístic deixa de banda el cartró refregit i aposta pel suro, encara que no exempt del gust per la digitalització, que dona com a resultat falles clonades però amb noves tècniques que permetien nous dissenys més lleugers, esvelts i lineals. És el cas d'artistes que venen de plantar en

la secció Especial i que es mouen entre grans volums, com:

Vicente Llácer, per a Ramón y Cajal, amb “Amor per les falles?” (2008) “I tu... com eres?” (2009) “Un mar de mares” (2010) “Estaria el món tan fotut en mans dels nostres menuts?” (2011); també **Emilio Miralles**, en Cotxera (2009-2015); o artistes amb un segell marcadament propi, com els germans **García Ribas**, en Antoni Pardo, amb “Fent l’indi” (2009), “Música, mestre” (2010), “Que gran invent” (2011) i “Falses aparences” (2012).

En este grup d’artistes que aposten per les noves tècniques reproductives, trobem el cicle de **Mario Gual** en l’Avinguda, qui aportarà nombrosíssims èxits a la comissió, tant en la modalitat major com en infantil, des de 2012 fins a 2015, quatre anys de premis, sobretot en infantils, on guanya tres primers premis d’Especial, amb “Efervescència” (2012), “Verd Bosc” (2013) i “L’encís” (2014), a més de ninots indultats. O el cas concret de **Vicent Martínez Aparici**, amb explosives i acolorides propostes del taller de disseny de Carlos Corredera, com “Involució” (2012), “Tinguem la guerra en pau” (2013), “Pur Teatre” (2014)

i “Benvinguts a Politicany” (2015), i de nova factura, de la mà de Juan Ramón Vázquez, en “Històries a tinta” (2016). No ens oblidem del periple de **Paco Giner**, qui va arribar i guanyar en el seu debut amb “Embolíc a la granja” (2013), el primer premi d’Especial de la història de Lope de Rueda, i que firma també “Facen joc” (2014), “A l’Est de l’Oest” (2015) i “Romanços” (2016). També hem de destacar la incursió científica de Giner en Sant Roc, amb “El boson de Higgs” (2014), o la tornada a Lope de Rueda, amb “Falses aparences” (2022), i el fitxatge en Parc de Trénor, amb “Salvem la natura” i “Els Meus amics” (2022). L’arribada de **Sergio Musoles** a II TramAVINGUDA va escalar posicions fins guanyar en secció primera amb “Typical Spanish” (2022), després d’haver plantat “Liga Tela” (2021), “Bon apetit” (2019), “Màgia” (2018) i “Antes Muerta que sencilla” (2017).

Una altra concepció de la innovació fallera és el segell de l’artista **Juanjo García**, amb el seu particular disseny reminent de les primeres falles. La reinvençió del concepte de falla partix de l’origen, anar a buscar les formes simples, i la crítica i la sàtira de barri amb ingredients com el cartró, la fusta i la roba. Juanjo García arriba a Torrent de la mà d’una falla nova, com és Parc de Trénor, on planta “Ja tenim falla” (2002); en 2016, en Barri Cotxeta, “La falla conta com era el barri de la Cotxera”, on presenta com a remat el funeral industrial de la Torrentina, i, en 2017, “Tombà al tombe”, sobre els 60 anys de la Tombà de les falles.

Cronista i la innovació fallera

Si a Torrent hi ha una falla en l'actualitat que aposta per estes línies es **Cronista**, que començà seguint un patró marcat per la innovació i els projectes solidaris. La llavor la varen plantar amb el seu particular cant al 10é aniversari de la comissió, un divertit disseny de Lucía Máñez amb lema “Creixem” (2005), que continuà amb la falla de valor didàctic i tolerant titulada “Diversitat divertida” (2006). Esta jove artista plasma en formes i colors plans uns ninots de fàcil lectura per al públic infantil. L'any següent, la comissió s'atreuix a fer un pas més enllà en el disseny del seu monument i animen l'artista Miguel Balaguer a fer un gir amb una falla que representa un bloc d'habitatges. Sota el lema “Residencial Les Terretes, per a rajoles les terretes i per a chiques guapes Bonrepost”, se la juguen a l'enginy i gràcia; mentre que, en la infantil, opten amb “Torrent dins del cor”, una proposta didàctica sobre tradicions i festes de la ciutat. En 2009 s'atreuixen amb un projecte mai vist anteriorment a la ciutat, ja

que confien a l'Associació de Discapacitats de Torrent, Adisto, la confecció del monument infantil “Ú més”, junt amb membres de la falla i voluntaris, un gran puzle d'integració i sociabilitat.

Després d'esta innovació, calia no desentonar i continuaren la línia encetada. Cronista va fitxar **David Moreno** per a les falles de 2009, que tornava al seu origen i ho feia amb un disseny molt diferent de la seua última falla plantada a Torrent. Amb “Glup, glup”, experimenta en textures (borses de plàstic), però sobretot en el plantejament, per a donar com a resultat una falla suspesa totalment en l'aire, sostinguda amb fils d'acer. La falla era una mena de joc mòbil, molt lleugera, per tal de donar l'efecte ingràvid i de suspensió al fons del mar. Moreno plantarà en 2010 “Bolboreta”, una senzilla composició vertical de tres xiquets en equilibri, amb la qual també va guanyar el ninot indultat infantil. L'artista reprendrà el seu pas torrentí per la porta gran, de la mà de Ramón y Cajal, amb una de les millors falles de la història de la ciutat i primer premi d'Especial

infantil; una delicada obra que ens mostra, amb estilitzades figures i esveltes composicions, “Un minut blau... com sona la natura”, que era un bosc animat, on el missatge mediambiental i didàctic es mostrava als xiquets amb colors, formes i una nova experimentació en textures i materials.

En la major, Cronista aposta per la diversitat del món amb “Desubicats” (2011) o la proposta vertical arran de terra de “L’esperança és un espill penjat en el futur”, amb una àcida crítica sobre la condició de l’home: maltractament, guerra, explotació, etc. En eixe any, Cronista comença la relació contractual amb **Miguel Hache** i la trilogia proposada “Apardalats” (2012), “Gargots” (2013) i “Paisatge interior” (2014), una reflexió sobre el pensament dels xiquets, des del naixement de les idees, la seua plasmació en el paper i la introspecció de l’adolescència. Però si hi ha una falla recordada en els últims anys per la seua experimentalitat, com a tal, eixa és la de “Menuts gestos” (2014), un arbre de fusta minimalista

del qual la gent podia participar penjant desitjos en cintes de colors, confeccionades per Adisto. En 2015, aposten per un joc visual en el remat de la falla gran, que representava el retrat del Cronista que dona nom a la comissió, mentre que en la infantil compten amb la proposta “En(gat)usem”, de l’equip Amb G de gat, i, en 2016, “Davall del llit”, totes dos en infantils. En 2018, la falla va anunciar el fitxatge de **David Moreno i Miguel Arraiz** per confeccionar el seu monument gran i continuar per esta via d’experimentalitat.

Cal destacar la falla més mediàtica i viral d’esta comissió, la projectada per 2020, però plantada en setembre de 2021 per la pandèmia del coronavirus, sota el lema “T’ho veus?”, d’**Estudio Cucky**. Esta proposta reproduïa un bes de portada LTBIQ+ on dos dones vestides de valencianes mostraven el seu amor. En les bases, cares conegudes, com Eugeni Alemany, el Langui o Pablo Pinilla, eren escanejats en 3D i reproduïts fidedignament amb un estil hiperrealista. L’impacte en xarxes

socials, sobretot en Instagram, va ser total. Va vindre gent de tota Espanya, es va compartir per mitjans de comunicació de tot el món. Un fotògraf d'Europa Press va vindre a posta a Torrent per a immortalitzar la foto i les fotos de l'agència van pegar la volta al món i es van viralitzar. També diversos influencers van compartir tota mena d'imatges del remat i, fins i tot, il·lustradors internacionals també es van fer ressò i van interpretar l'estampa en forma de làmines. El dia de Sant Josep la imatge va ser portada en el Telediari de La 1 i el bes envoltat en flames en la nit de la cremà va ser la portada de Levante-EMV edició l'Horta.

El 2022 plantaren una falla més tradicional sobre les conseqüències del coronavirus, la necessitat de parar, respirar, relativitzar els problemes i donar importància a allò que es mereix. Sota el lema "P.A.U.S.E.", d'Estudio Chuckcy, el cadafal comptava amb la incorporació de siluetes de ninots pintats per diverses associacions de la ciutat com Adisto, Soterranya, etc. El 2023 dediquen la seua falla a la diversitat musical i d'opcions de vida, a través de la col·laboració amb el festival Diversity VLC. La falla "New Flame", d'Estudio Chuckcy, comptarà amb moltes històries de fallers que han trencat barreres en diverses disciplines.

Actualitat

En l'actualitat les falles de Torrent passen per un moment eclèctic, on trobem falles de cartró amb dissenys antics i refregits en les seccions segona i tercera, i altres falles a seccions de major pes, amb interessants col·laboracions i dissenys actuals, basats en el món de la il·lustració i l'animació, al ritme del que marca el cap i casal i els nous temps del segle XXI. Estes noves tendències conviuen amb els típics monuments de secció segona i tercera extrets de motlles de cartró pedra com els d'**Olivares i València**, en Toledo; **Pepe Benavent**, al carrer de la Benemèrita; **Pascual Montes**, en la demarcació de Saragossa, i **Salvador Espert**, en El Molí.

En contrast, les infantils fan un pas més enllà i en l'últim lustre arriben a la ciutat les propostes de **Sergio Fandos** o **David Ojeda**, al seu pas per Antoni Pardo; **Carlos Orts**, per a l'Avinguda; **Teodora Chichanova**, per a Sedaví i Sant Gregori,

o **Vicente Francisco Lorenzo Albert**, en Reina Sofía. També destaquem la presència de **Gregorio Acebedo**, en Ramón y Cajal i Cronista (2023); **Dani Barea**, a Pare Méndez, i l'arribada estel·lar, l'any de la pandèmia, de **Reyes Pe**, a l'Avinguda, en una trencadora proposta que formava part del seu treball final de disseny de moda, on els ninots interpretaven una gran passarel·la de moda per a normalitzar els diferents tipus de cossos i reivindicar totes les talles i estètiques. Abans de la cremà, el 5 de setembre de 2021, els fallers infantils van participar en una performance, en xafar la mateixa passarel·la-falla i desfilat amb propostes divertides, amb la veu en off de la *influencer* Araceli (jefita@araceli_delaconcepcion). Les falles postpandèmia de 2022 van comptar amb l'arribada de dos grans, com **Fernando Foix**, que arreplegava el testimoni de Reyes Pe a l' Avinguda, i de **José Gallego**, a la Plaça. Destaquem el treball fresc de pintura de **Juanjo Salom** en Sant Valerià, i encara li queda un futur prometedor a **María Jiménez Tornero**, que va debutar en Nicolau Andreu, amb l'apadrinament dels J.J. Garcia.

Respecte de les falles grans, destaquem, precisament, les apostes decidides dels germans **J.J. Garcia** en la falla Nicolau Andreu, on han aconseguit dos ninots indultats executats ex professo, com són “Xamán” (2019) i “Fauno” (2020-2021), eixits dels projectes “Vodú faller” (2019), així com “Improbis ille de mundo” (2020-2021). La seua empremta personal, basada en el disseny de personatges d’una altra galàxia, però presents en la nostra, destaquen pels seus rostres maltractats, expressius i plens de crítica social per a fer reflexionar al públic. En les infantils, continuen apostant per la seua línia huitantera que beu del corrent d’artistes de la factoria de titelles de Jim Henson, autor de “Dentro del Laberinto” o de l’actual “Cristal oscuro”, així com de l’univers dels donyets de Gringotts, de l’univers Harry Potter. Els J.J. Garcia havien arribat a la comissió el 2016 per a fer-se càrrec de la falla infantil, amb una futura proposta alienígena, “Som passat, som futur”. El 2017, planten els pallassos que fan el coronament en “Critcart” i, després dels bons resultats, també firmen la infantil amb “Desnonament”, de plena actualitat política i social, però amb una visió

infantil on els animals de granja perdien la seua llar. El 2018 presenten “El ball dels emmascarats”, on uns personatges amb antifàços sadomasoquistes feien burla sarcàstica de la societat, i la infantil, “En falles contalles”, sobre contacontes infantils. Finalment, firmàvem, amb “Adveniment” (2022), el seu últim projecte, de moment, amb esta comissió.

En una línia de disseny propi comptem amb la fira de **SacabutxArt** per a Antoni Pardo i Sant Roc. Este duo d'artistes aconseguix en 2022 el 1r premi d'Especial de Torrent amb “Xamanté”, on per primera vegada un disseny exclusiu aconseguix el primer premi de totes les categories a Torrent. Ja el 2021 havien plantat “Perfuma’t”, de composició nova, però amb reutilització de ninots en escenes i contrarematats. Els

artistes aposten per una cura total en els acabats i una pintura en plànols amb tons suaus i fosforits que destaquen per la seua senzillesa plàstica, pel seu concepte inequívoc i pels traços caricaturescos i expressius que venen del món de l'animació. Destaquen també, en Sant Roc, “Què tens al cap?” (2021) i “Entretemps” (2022).

En les falles infantils, continuem veient apostes arriscades i d'autor, com les de l'artista catalana afincada a Torrent **Gio ArtiColor**. Des de 2016, plantarà sempre a Cronista, la seua comissió. La primera aposta és “Davall del llit”, firmada amb el pseudònim ‘Amb G de gat’, on un joc de lliteres ens mostraven diverses escenes en el moment de gitar-se. El 2017 planta “Després de la pluja”, amb bollets multicolors. El 2018 planta

“Flow”, sobre diversos estils musicals i clans urbans. El 2019 presenta “Iaiooo”, com homenatge als nostres majors, amb la qual va aconseguir el ninot indultat de la caputxeta roja sobre un drac escamat; mentre que “Tria” serà la falla de la pandèmia sobre els pecats capitals (2021), amb la qual aconseguix també el ninot indultat, ara amb el grup de tres xiquets que estan parlant sobre l'enveja. Finalment, planta “Chof” (2022), sobre les pors infantils, on l'artista deixa córrer el seu vessant més fosc i “TimBurtanESCO”.

Este equilibri imperfecte entre el classicisme refregit d'altres dècades i les noves propostes, coetànies del món del disseny, el cine i la il·lustració del segle XXI, és la tendència clara que marquen les falles de la capital de l'Horta Sud. Falles per a tots els gustos.

Bibliografia

Ariño, A. (1996). “Del Naixement a la consolidació (1849-1936)”. En Associació d’Estudis Fallers, *La festa de les falles* (pàgs. 15-41). València, Consell Valencià de Cultura.

Beguer Esteve, V. (1978). “Apunts per a la història de les falles en Torrent”. *El Graner*, núm. 6.

Borrego, V. (1996). “El vessant estètic”. En Associació d’Estudis Fallers, *La festa de les falles* (pàgs. 91-124). València: Consell Valencià de Cultura. Sèrie Minor.

El Graner. Revista de la JLFT. Números des de 1973 a 2022.

Hernández, G. M. (1996). «L’etapa franquista (1936-1975)”. En Associació d’Estudis Fallers, *La festa de les falles* (pàgs. 43- 62). València, Consell Valencià de Cultura.

Sanchis Alfonso, J. R. (1992). “Els ‘pallassos’, un precedent de les falles torrentines”. En J.L.F. de Torrent, *El Graner* (pàgs. 54-55). Torrent.

Sanchis Alfonso, J. R. (2001). “La falla del carrer Cambrils”. En *Els llibrets de falla torrentins. Catàleg bibliogràfic (1928-2000)*. Ajuntament de Torrent. Torrent.

Els de negre

Per Kike Romero Martí

Faller de la falla Avinguda de Torrent

El Zorro, Darth Vader, Loquillo, Lee Van Cleef “el Doletn”, Yul Briner “el Magnífic”, Dimecres Addams i Arturo Boix.

Hi ha gent que té pel negre una tirada especial. I sent que no és un color que em desagrade, fins i tot et fa prim... Això em va dir la meua modista l'última vegada que em va haver d'arreglar el jupetí perquè els botons no donaven més de si...

Que m'ho fes en negre.

El negre és un color amb moltes connotacions, desperta sentiments d'allò més enconstrats i oposats imaginables.

El color del dol que representa el duel. L'elegància sofisticada de models i membres de l'escena del seté art (la ximpleria que he d'esciure per a no caure en el llenguatge políticament incorrecte).

Negres són els que escriuen per a un altre, fent el seu treball. Negres són aquells que treballen molt (serà veritat que hauríem de cuidar el llenguatge, per molt de tota la vida que siga).

Negra és la pena sobre la qual maleeixen els majors: Em cague en la pena negra!

Llàgrimes negres, canta el flamenc; curiosament, enamorat de la Blanca. S'estarà llevant.

Negres són els nuvolots que prediuen la tempesta, el desastre o la fi.

Negre és el fum quan no tenim Papa.

Negre és el fum de la falla que crema, encara que blanc hagués d'eixir...

El bou que va matar Manolete i el bou d'Osborne, *orgullo patrio*, que corona muntanyes i despista els conductors... això deien alguns. Pobre bou!

El negre és present en els somnis d'alguns i algunes. El negre del whatsapp atacava les teues converses privades una vegada i una altra i envaïa el somni d'algú o alguna.

El ratpenat de l'escut, el d'Spook, icona de la ruta més acolorida de totes les que hi ha hagut i, no obstant això, negre.

Les nits sense lluna. El pèl de la meua gitana. L'entreuixa d'Ágata Lys, “estrela del cinema” en els vuitanta.

El comte Dràcula, el futur de VOX (això és més un desig que una realitat), el cavall Fúria i la mula Francis (els *millennials*, que *loguegen*), negre pertot arreu. Negre per tots els costats.

I de sobte, a pesar de la sofisticació del color, encara que tinga tantes accepcions positives com negatives, no obstant això, som capaços d'associar-lo amb les pitjors de les al·lucinacions possibles i s'adquireix com a abillament o vestimenta habitual per als membres d'una festa ancestral, repleta de matisos i colors on el color i la llum imperen en cada racó. Sí, així són els fallers.

Durant anys van adoptar (adoptàrem) la vestimenta negra, intentant donar un punt cerimonial i sofisticat al multicolor món de la Falla, no d'acord amb el de l'abella Maia, simpàtic

i xarraire insecte volador que va alegrar la vida de la nostra infància (tem que aquest article no agradarà molt als *millenials*. Ni a ningú, ja ho augure).

Pensant-ho bé, el món Falla i el món Maia, el de l'abella, tenen molt en comú. Les obreres bé podrien ser els artistes, els de taller i els de casal; tindriem l'abella reina que podria ser la Fallera Major; fins i tot, a vegades, el president. Després estariem els abellots, els fallers de comissió, tan importants com prescindibles segons el moment.

Pressent que m'estic allunyant del tema. Ara torne.

Parlava del negre i deia que durant molt de temps, sens dubte fruit d'alguna ment malalta, imperà com a color únic i dominant entre la secció masculina.

Només uns pocs valents es van atrevir amb els colors, malgrat que degueren suportar per part dels autodenominats fallers de tota la vida (quin mal fan determinades frases fetes!) les mirades i burles i més encara les desafiadores. Valents capdavanter defensors del color i, per tant, de l'alegria i l'essència de la Festa.

Molt de temps desfilant en perfecta formació, estricta alineació i aire marcial, imagine que conseqüència d'aquests foscos anys, anys negres, per cert, que ens va regalar algun "salvador de la patria". Si a això li afegim la seriositat i solemnitat extrema que se li conferia a determinats actes i que xocaven frontalment amb el veritable esperit... en compte de ser festa caldria pensar que estàvem de desfeta.

Els *Men in Black* van venir a salvar el planeta de no sé què i no sé qui i s'hi van quedar com a representants d'allò més caspós i ranci, que en tota representació folklòrica ensenya sempre la poteta.

Recorde alguna conversa amb alguna vaca sagrada de la festa que atacava amb furibund odi aquests que gosaven disfressar-se (aquest era el terme utilitzat) amb una cosa tan estranya, irreverent i poc adequada al sexe masculí com uns saragüells o un torrentí. Note's la ironia... Per favor!

Ho tenia tot, el negre, per a almenys ser qüestionat: masclista, ranci i caspós.

Encara així no puc més que recordar amb afecte aquells meravellosos anys (el prisma del temps tot ho magnifica), en els quals jo lluïa amb orgull aquests horribles pantalons de tergal negre, la camisa blanca i la gorgera decorada a vegades amb brillants botons vermells o blaus que simulaven pedres precioses, i tot coronat per una torera repleta d'insígnies i xapes que donava el toc final i ridícul. Rematava el mocassí negre, brillant i llustrós. Donava el toc *kitsch* (tan bonica que és la paraula coent i el que ens obstinem a usar barbarismes)

un faixí que diferenciava els soldats per rang en aquest sinistre abillament. Sense ànim d'ofendre... simulant un exèrcit. I no hi ha res pitjor que barrejar exèrcit amb festivitat.

Per sort, en els últims temps, el perfecte, uniformat i repentinat batalló de formigues negres va donar pas a un altre més desordenat, alegre i colorista brigada de desarrapats que vestien com els seus ancestres, com els llauradors de l'època, com els de baix, que, per una vegada, es van berenar els de dalt, amb el permís de l'abillament d'alcalde, comanador i altre, que encara que amb la seua elegància a vegades també excessiva, no li arribaven a la sola dels mocassins, en horripilació, al susdit.

Ets més vell que el fil negre, que el vestit negre.

Hui dia, només l'utilitza algun nostàlgic. Bé, en una ocasió a l'any, a Torrent, els xics de la Falla del *Ganao*... que, potser, algun d'ells també és un poc nostàlgic. Però no seré jo

qui pose el dit en la nafra (aquí hauria de posar una emoticona somrient, per si de cas).

Tot açò no significa que ara no siguem un exèrcit, però entre el formal, idèntic i trist escamot dels xics de les jaquetes negres, em quede amb un altre més identitari, més heterodox, més viu, amb més colors: amb el de la diversitat i la pluralitat que donen els matisos. Per a exèrcit, el de Pancho Villa!

Són les ovelles negres les que van venir a pintar de tons vius, com els de tota la vida (la vida de veritat), la foscor en què van voler sumir la nostra tradició, moltes vegades sotmesa a abusos pels de tota la vida, la que algú es va inventar.

Per fi una paradoxa: els homes no anem de negre i vestim de rosa.

Salut i color!

Campionats i concursos organitzats per la nostra comissió

Per Laura Gómez Pedrós

Sis són els campionats i concursos que organitza la nostra comissió, quasi tots ells des de fa més de quaranta anys; el més jove és, a la vegada, el més innovador dels concursos gastronòmics de les Falles de Torrent. En aquest apartat, volem resumir la participació i les classificacions en tots ells, i donar les gràcies de bestreta a totes les comissions falleres torrentines que fan possible que es porten a terme amb la seua participació.

Mirant enrere el calendari, ens remuntem a febrer de 2020, quan es va celebrar el nostre tradicional concurs del Cant de l'Estoreta; encara amb les precaucions per la Covid, la nostra emblemàtica placeta va acollir els més menuts de les falles, amb les representacions de costums, cultura i tradicions. Nou comissions van ser les participants en la passada edició de les Falles de 2022.

Falla Carrer de Toledo

Falla Ramón y Cajal

Falla Àngel de l'Alcàsser

Falla Escultor Vicent Pallardó

Falla Lope de Rueda-Verge del Puig

Falla Sedaví

Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

Falla Camí Reial

Falla Avinguda de la Reina Sofia-Plaça de Pedro Iturralde

Per tots és sabut que la majoria dels participants tenen palet en el nostre concurs. Moltes són les modalitats que tenen premi, i, dins del mateix concurs, la nostra comissió en concedeix uns i altres l'Ajuntament de Torrent, a més de premis extraordinaris.

Classificació 2022:

Premis atorgats per l'Ajuntament de Torrent i la nostra falla:

Premi al millor conjunt: Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

Premi al xiquet més típic: Falla Carrer de Toledo

Premi al millor Cant de l'Estoreta: Falla Sedaví

Premi extraordinari atorgat per Indumentària Sergio Esteve:
Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

Premis atorgats per la nostra comissió:

2n accèssit: Falla Carrer de Toledo

1r accèssit: Falla Camí Reial

3r premi: Falla Lope de Rueda-Verge del Puig

2n premi: Falla Àngel de l'Alcàsser

1r premi: Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

Premis al xiquet més típic:

2n accèssit: Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

1r accèssit: Falla Àngel de l'Alcàsser

3r premi: Falla Lope de Rueda-Verge del Puig

2n premi: Falla Camí Reial

1r premi: Falla Carrer de Toledo

Premis al millor Cant de l'Estoreta:

3r accèssit: Falla Escultor Vicent Pallardó

2n accèssit: Falla Avinguda de la Reina Sofia-Plaça de Pedro Iturralde

1r accèssit: Falla Ramón y Cajal

3r premi: Falla Carrer de Toledo

2n premi: Falla Àngel de l'Alcàsser

1r premi: Falla Sedaví

Al mes de març, i en la mateixa nit de la plantà, diferents falles engalanen els seus carrers i places participant en el concurs d'ornat de carrers que organitza la nostra comissió.

Cert és que ens agradaria que la participació fora més nombrosa, però som conscients de la gran activitat que tots tenim en els nostres casals al llarg de l'any i que moltes vegades ens veiem sobrepassats i no podem arribar a tot.

Gràcies infinites a les quatre comissions que en les passades falles van participar.

Falla Escultor Vicent Pallardó

Falla Lope de Rueda-Verge del Puig

Falla Carrer de la Benemèrita Guàrdia Civil

Falla Ramón y Cajal

Després de valorar els treballs el jurat qualificador del concurs, aquesta va ser la classificació:

1r premi: Falla Ramón y Cajal

2n premi: Falla Carrer de la Benemèrita Guàrdia Civil

3r premi: Falla Escultor Vicent Pallardó

En el present exercici faller, i quan el bon temps ja ens acompanyava, es van iniciar els campionats esportius.

En Sant Roc tenim l'honor de promoure l'esport tradicional amb el campionat de galotxa, competició que a hores d'ara gaudeix de molt bona participació i un excel·lent nivell, la qual cosa fa necessari que es porten al mateix temps dos nivells del campionat.

Dins de les instal·lacions que sempre ens cedeix l'ajuntament de Torrent, en el Trinquet Vicent Beguer, les falles participants han sigut:

1a divisió

Falla Sants Patrons B
Falla Sant Amador-Espartero
Falla Camí Reial
Falla Lope de Rueda-Verge del Puig
Falla Carrer de la Benemèrita Guàrdia Civil
Falla Sants Patrons A
Falla Nicolau Andreu A
Falla Barri Cotxera A
Falla Carrer de Toledo A

2a divisió

Falla Plaça de Sant Roc-Gómez Ferrer
Falla Cronista Vicent Beguer i Esteve
Falla Nicolau Andreu B
Falla Barri de Sant Gregori
Falla de la Plaça
Falla Carrer de Toledo B
Falla Avinguda-Filà Mora Tuaregs
Falla Barri Cotxera B

Ja al mes de juliol, i amb la presència de la Fallera Major de Torrent i la seua Cort d'Honor, l'alcalde i els regidors de Falles i d'Esports, vam poder xalar d'un dinar de germanor i es van entregar els trofeus a les falles guanyadores de cada divisió.

1a divisió

1r classificat: Falla Sants Patrons

2n classificat: Falla Nicolau Andreu

3r classificat: Falla Camí Reial

2a divisió

1r classificat: Falla De la Plaça

2n classificat: Falla Cronista Vicent Beguer i Esteve

3r classificat: Falla Plaça de Sant Roc-Gómez Ferrer

Quasi al mateix temps que en el trinquet es jugava a galotxa, en el camp de futbol de Sant Gregori començava el campionat de futbol 7 infantil; activitat que podem desenvolupar també amb la inestimable col·laboració de l'Ajuntament de Torrent. Aquesta competició també té una nombrosa participació, i els xiquets i les xiquetes poden gaudir jugant al futbol, a més de demostrar-nos l'alt nivell esportiu del qual gaudim en les Falles de Torrent.

Onze comissions van participar en la recent edició:

Falla Plaça de Sant Roc-Gómez Ferrer

Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

Falla Poble Nou

Falla Avinguda de la Reina Sofia-Plaça de Pedro Iturralde

Falla Camí Reial

Falla Barri Cotxera

Falla Ramón y Cajal

Falla Antoni Pardo

Falla Barri de Sant Gregori

Falla Escultor Vicent Pallardó

Falla Sants Patrons

Després d'un llarg campionat, es va realitzar en la nostra placeta un berenar on la Fallera Major Infantil de Torrent juntament amb la seua Cort d'Honor i els nostres representants van fer lliurament dels trofeus a les falles guanyadores.

1r classificat: Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

2n classificat: Falla Poble Nou

3r classificat: Falla Escultor Vicent Pallardó

Millor jugadora: Carla López, de la Falla Segon tram avinguda del País Valencià-Caixa d'estalvis

Un altre emblemàtic campionat és el de dòmino, que en el mes d'octubre es juga cada dimarts en el nostre casal. És una satisfacció per a nosaltres com a organitzadors veure com hi ha jugadors que amb el pas dels anys són fidels a la seua cita amb la nostra competició.

Dotze han sigut les falles participants en la recent edició:

Falla Àngel de l'Alcàsser
FallaAVINGUDA-Filà Mora Tuaregs
Falla Barri Cotxera
Falla Carrer de Toledo
Falla de la Plaça
Falla Lope de Rueda-Verge del Puig
Falla Nicolau Andreu
Falla Plaça de Sant Roc-Gómez Ferrer
Falla Ramón y Cajal
Falla Barri de Sant Gregori
Falla Sant Valerià
Falla Santa Llúcia

El 29 de novembre, la nostra Fallera Major, juntament amb la Fallera Major de Torrent i la seua Cort d'Honor, van lliurar els premis del campionat, en una vetlada precedida per un sopar de germanor al nostre casal.

1r classificat: Falla Barri de Sant Gregori

2n classificat: FallaAVINGUDA-Filà Mora Tuaregs

3r classificat: Falla Barri Cotxera

Acabem la nostra ronda per campionats i concursos organitzats per la nostra falla, pel més jove, però alhora el més innovador i diferent entre tots els concursos culinaris que organitzem les Falles de Torrent.

Fallerchef és un concurs amb modalitat infantil i major, que es desenvolupa en la nostra placeta, i on els cuiners i les cuineres de les falles participants ens demostren el seu gran nivell gastronòmic i creatiu.

Participants en l'edició de les Falles de 2023:

Falla Sedaví

Falla Antoni Pardo

Falla Carrer de Toledo

Falla Escultor Vicent Pallardó

Falla Sants Patrons

Falla Sant Amador-Espartero

Falla Nicolau Andreu

Falla Saragossa-Parc Central

Falla Cronista Vicent Beguer i Esteve

FallaAVINGuda de la Reina Sofia-Plaça de Pedro Iturralde

Un jurat popular, junt amb els nostres representants, Amparo, Andrea, Àlex i Luis, va valorar els plats dels participants, amb la següent classificació:

Modalitat infantil

1r classificat: Falla Escultor Vicent Pallardó

2n classificat: Falla Sants Patrons

3r classificat: Falla Avinguda de la Reina Sofia-Plaça de Pedro Iturralde

Modalitat major

1r classificat: Falla Cronista Vicent Beguer i Esteve

2n classificat: Falla Sants Patrons

3r classificat: Falla Escultor Vicent Pallardó

Va ser una vesprada molt divertida, on, a més, gaudírem de pinxos i de bon ambient.

Una vegada més, gràcies a totes les falles participants en tots els nostres campionats i concursos, gràcies a l'Ajuntament de Torrent per la seua ajuda, i, és clar, gràcies a tots els fallers i totes les falleres de la nostra comissió que treballen per dur a terme aquestes activitats.

Fins a l'any que ve!

XVI Setmana cultural

Del 12 al 16 de 2022

Per Laura Gómez Pedrós

El passat dilluns 12 de desembre de 2022, amb l'assistència de l'alcalde de la nostra ciutat, Jesús Ros Piles, el regidor de Falles, Pasqual Martínez Climent, la Fallera Major de Torrent, Anna Mora Miquel, i la seua Cort d'Honor, a més dels representants de la nostra comissió, vam inaugurar la XIV Setmana Cultural de la nostra falla.

A l'estiu, vam rebre, de la mà de Ferran Martínez, la proposta a desenrotllar en el mes de desembre. Vaja per davant el nostre gran agraïment per la seua inestimable i importantíssima ajuda per a la nostra Setmana Cultural. Eternament agraïts, Ferran!

La iniciàrem amb una xicoteta mostra en honor del centenari del Torrent Club de Futbol, on volguérem unir-nos, d'una forma senzilla, als homenatges a aquest club esportiu en un any ple de celebracions. Aprofitem per a agrair la col·laboració del club, i destacar que ens acompanyaren, al nostre casal, els representants d'aquell: Albert Andreu Sanchis, vicepresident; Antonio Jareño Romero, director esportiu; Jose Luis Chaparro Martínez, coordinador, i Enrique Bartual González, jugador del primer equip; a més de Jesús Martínez Cercós, qui ens va proporcionar tota la informació per als panells exposats.

Enguany volguérem unir-nos a l'esdeveniment que des de la nostra falla amiga Sant Valerià es promou en honor al centenari de la creació de la Falla Cambrils, per la qual cosa gaudírem d'una xarrada interessantíssima a càrrec d'Aitor Sánchez.

Aitor ens va parlar sobre el treball d'investigació realitzat per ell i Boro Ciscar, relatiu al centenari de la Falla Carrer Cambrils de Torrent, una xarrada distesa, al mateix temps que didàctica, on, a més, vam conèixer curiositats sobre la Festa Fallera en els anys 20 i la seua repercussió. Al finalitzar la dita xarrada, la nostra secretària va fer lectura de l'acta on es va aprovar concedir de forma honorífica la medalla d'or de la nostra comissió a Aitor Sánchez Collado, docent i periodista, a més de membre de la COMFET i investigador local, qui ha impulsat i col·laborat en infinitat d'activitats de moltes comissions falleres. Emocionat, va rebre de mans de la nostra Fallera Major el dit reconeixement

Les vetlades d'aquesta setmana ens oferiren un interessant col·loqui el dimecres 14 de desembre de 2022 amb fallers i falleres de Xàtiva, Alzira, Sueca i Gandia, totes elles poblacions falleres centenàries, on la periodista torrentina Laura Sena va ser la moderadora. Una taula redona on es va parlar sense filtres de moltes de les inquietuds falleres, vistes des de diferents poblacions.

Un agradable col·loqui que ens va permetre conèixer les peculiaritats de quatre grans potències falleres i que se'ns va quedar curt, motiu que ens invita des d'ara a reprendre un altre debat com aquest. Vam tindre l'honor que ens acompanyaren les Falleres Majors de Sueca, Xàtiva i Torrent i el regidor de Falles de Torrent.

El divendres 16 de desembre, els nostres artistes fallers presentaren oficialment els projectes de les properes Falles 2023. Santi Muñoz i Vicent i Enrique, el *team* Sacabutx, ens van explicar, sense desvelar massa detalls, les creacions que des dels seus tallers estan treballant perquè les poguem disfrutar en la nostra placeta en les Falles 2023. Les nostres representants van rebre, per al seu record, l'esbós dels seus monuments.

Una llàstima que el dimarts 13 de desembre no poguérem gaudir d'una altra xarrada de Boro Ciscar, en aquesta ocasió sobre el Pla Sud, però estava indispost. Boro no pot faltar en les nostres setmanes culturals, i va realitzar la seua xarrada uns dies després. Instructiva, curiosa, didàctica i impecable la xarrada que ens va oferir Boro Ciscar en parlar-nos del Pla Sud. Va posar el fermall d'or i va clausurar la nostra Setmana Cultural. Gràcies, un any més, Boro, per acompanyar-nos en la que pots considerar la teua casa.

D'aquesta manera, volem deixar constància d'una altra Setmana Cultural. De segur, que mai no la perdrem en la nostra comissió!

Espai

infantil

Un poc de vocabulari

Assetjament escolar: Són totes aquelles situacions on un grup d'alumnes insulta i amenaça a altres per diferents motius, fent-los passar per rumors, mentides, agressions físiques... Els aparten de la resta de la gent, i aconseguixen que les persones que ho patixen es queden a soles i quasi sense amics amb qui relacionar-se.

Discriminació: Quan tractes una persona basant-te en algun aspecte seu, ja siga idees, família, si no té diners, la seua raça... estàs marcant una diferència negativa cap a eixa persona sense conèixer-la, i pots provocar situacions molt injustes.

Jardí botànic: És un terreny on hi ha gran diversitat de plantes i arbres que podem conèixer a través dels seus cartells corresponents, així com molts tipus d'animals que poden viure en eixe entorn.

Refugi: Totes les persones necessitem un refugi per a les nostres vides, és a dir, aquells llocs on podem sentir tranquil·litat i ens fan feliços. Pot ser qualsevol lloc que ens transmeta eixa sensació de benestar.

La meua història

Caminar acarontant les fulles, sentint la brisa a la cara, i els rajos del Sol jugant a l'amagatall entre els arbres mentre el iaio i jo tornàvem una vesprada més al nostre racó preferit d'eixe parc, després d'eixir de l'escola.

M'agrada recordar aquells moments on l'única preocupació era que no ploguera, per anar cada dia a eixe jardí botànic, l'Hort de Trénor.

Tot va començar fa uns mesos a l'escola. Un grup de companys volien que els obeïra en tot el que manaven, i jo, al negar-me, vaig convertir-me en el centre de les seues burles, perquè se suposava que jo era diferent, que no podia ser com els altres. No sé per què veuen estrany que m'agrade passar temps amb la meua família, que preferisca passar l'estona descobrint plantes i flors noves al Trénor... Hauria de fer cas als meus companys? Hauria de canviar les meues rutines per evitar que m'insulten? Açò em produïx angoixa, necessite tornar al nostre racó a seguir recordant.

Ahir el iaio i jo vam descobrir un nou component en la família de l'esquirol que hi havia als arbres del costat del camí de fustes que porta fins a la cova. Sabíeu què?

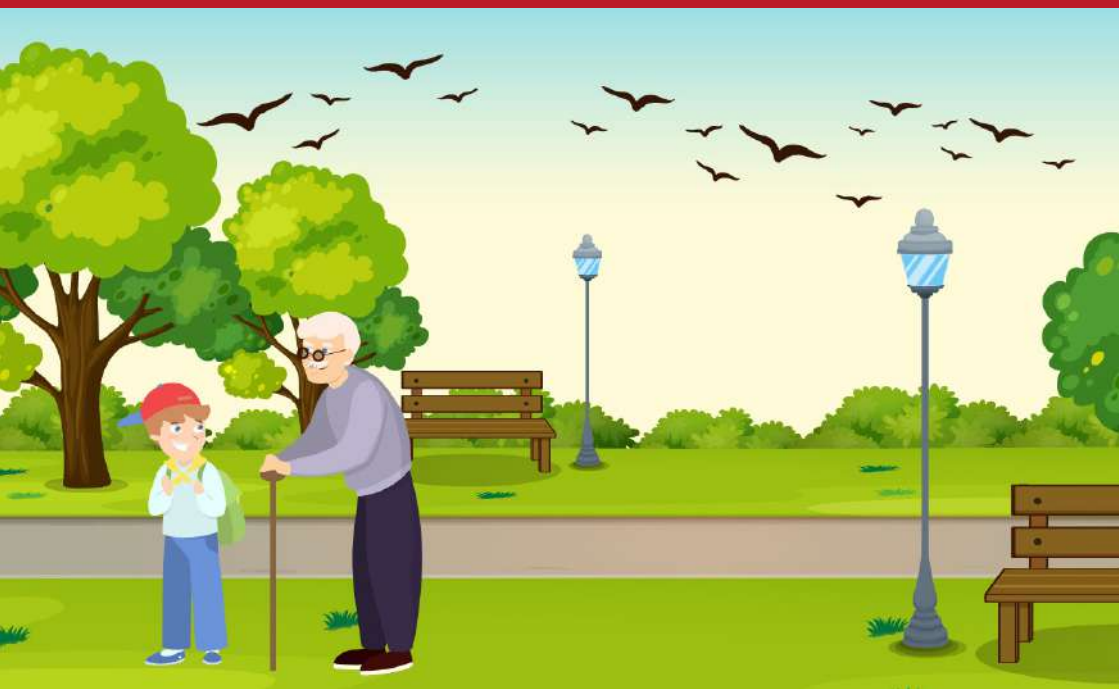
Ell, el meu iaio, sí que sabia coses. Em va ensenyar el món màgic que hi ha en l'Hort de Trénor, un jardí botànic del nostre poble. Allí hi ha diversos edificis, però, sobretot, un gran parc de moltes classes d'arbres i plantes, per on passege cada vesprada pels seus camins i botant de pedra en pedra.

-Ves a espai, no et fages mal!
-Mira iaio! Mira com rode per la gespa!

I sense donar-me compte, vaig colpejar-me en un dels arbres que hi havia al final d'aquell jardí, mentre veia com el Iaio, amb un somriure responia:

-Ja et vaig avisar.

No puc més, em falta l'aire, els meus esforços per arribar quasi estan al límit, però per fi estic ací, al meu racó secret, un banquet que hi ha al costat de la cascada del Trénor, el meu refugi. Ací soc lliure, puc ser jo mateix sense que em perseguisquen els seus insults ni les seues amenaces. Tanque els ulls i puc sentir les cançons dels pardalets, recordant com el iaio i jo imaginàvem que eren notes musicals a les quals havíem de posar-los lletra nosaltres.

- Mira, eixe rossinyol està cantant sobre les estreles!
- Sobre les estreles, per què, iaio?
- Com? Que no ho sents? Les notes de música ben altes perquè apleguen fins al cel!
- I a la Lluna també! Veritat?
- Clar, bonica, a tot el que està allà dalt!

No soc cap monstre, ni una bestiola perquè m'agraden coses diferents de la resta. No sé per què em diuen rara, ni per què m'assenyalen quan vaig pel passadís del col·legi. Per què m'han d'agradar les mateixes coses que a ells? Em fa por estar al pati, perquè sé que van a vindre per mi. Però em consola saber que, a les quatre de la vesprada, tornaré al meu Trénor, el lloc on soc feliç. Desitjaria que eixa felicitat la poguera viure també a l'escola, sentir la tranquil·litat que no passa res per no pensar igual que ells, com ho faig quan estic passejant al costat del llac intentant trobar granotes i tortugues dins de l'aigua.

- Iaio, podríem agafar eixa tortuga i portar-la a casa?
- Per què has de fer això? A tu t'agradaria que un desconegut et portara a sa casa i no vore més la família?
- No, clar que no!
- Doncs això mateix és el que vols fer amb la tortuga.
- Ah, entenc. Però podríem vindre a vore-la tots els dies?
- Clar que sí, com sempre fem.

Vindre ací és la meua solució als problemes de l'escola, ja que m'ajuda a pensar en altres coses menys tristes i m'apuja l'ànim quan tinc ganes de plorar. Perquè, des de fa ja un temps, vinc cada vesprada a soles, sense la companyia del meu iaio, la persona amb qui vaig trobar que el meu refugi era l'Hort de Trénor. I encara que a vegades el trobe a faltar, recorde els moments compartits i torne a ser feliç.

Per eixe motiu, estic escrivint tots eixos records en una llibreta, perquè els dies de pluja on no puc estar ací asseguda, en el meu refugi, puga viatjar igualment a ell, oblidant totes les coses males que em fan a l'escola.

Que no passa absolutament res per ser diferent i que, si no tens un lloc on refugiar-te, estic segura que l'Hort de Trénor t'espera amb les seues portes obertes per fer el mateix!

Benvolguts xiquets, xiquetes, fallers, falleres i amics de la Falla Sant Roc, em diuen Àlex Alcolea Raimundo i estic molt content de poder dir que aquest any, soc el President Infantil d'aquesta comissió.

Mai no haguera imaginat ser el president infantil, ja que jo era de baixar al casal, però no m'agradava molt vestir-me; però després d'haver passat un any al costat de la meua germana com a Fallera Major Infantil, es va despertar el sentiment faller i, a poc a poc, va passar a formar part d'un somni, el qual, sense jo imaginar-ho, la meua mare, la meua germana i Ismael el varen fer realitat.

Sé que tinc un paper molt important al representar aquesta comissió, però espere estar a l'altura i gaudir al màxim de cada acte, ja que per sort soc el President d'una de les comissions més actives de Torrent.

Tinc la sort de poder fruir d'aquest any màgic amb uns grans companys de viatge, la meua Fallera Major Infantil i amiga Andrea, la Fallera Major Amparo, el President Luis i, és clar, de les seues famílies.

M'agradaria donar les gràcies a tota la junta directiva i a totes les persones que dia a dia treballen i estan al nostre costat perquè isca tot perfecte.

També voldria donar les gràcies a la meua família per la paciència que tenen amb mi i per l'esforç que fan perquè siga feliç i siga un any inoblidable per a mi.

Finalment, vull convidar tota la comissió, veïns i amics a fruir d'aquestes meravelloses falles 2023 al nostre costat, i desitge que ho passem molt bé junts.

Una abraçada.

Visca la falla Sant Roc.

Álex Alcolea Raimundo

President infantil, falles 2023

Entrevista al nostre president infantil:

Álex Alcolea Raimundo

Com estàs vivint aquest any des que vas ser elegit?

Amb molta il·lusió i emocionat.

T'esperaves ser President Infantil de la nostra comissió?

Aquest any no. Va ser una sorpresa per a mi.

Què estàs estudiant?

5é de primària al Col·legi Montesión.

Què t'agrada fer en el teu dia a dia?

Jugar a futbol amb els meus amics i veure Disney.

Què creus que pots aportar a les Falles?

La meua alegria i fer pinya amb la comissió infantil.

Què representen per a tu les Falles?

Una part molt important de la meua vida.

Quin és el teu acte favorit?

La Cavalcada i la Plantà.

Festa o cultura?

Festa.

Què t'han aportat les Falles?

Amics nous per a compartir moments rellevants i alegries.

Prefereixes la paella o els bunyols?

La paella.

Quina responsabilitat té un president?

Representar la seua comissió i acompanyar la seua Fallera Major Infantil en tots els actes.

Veus d'una manera diferent les Falles des de la Covid?

Sí.

Creus que a causa de la Covid han canviat moltes coses?

Sí, però a poc a poc anem recuperant-les totes.

Creus que aquests canvis han sigut bons per a quedar-se?

No, perquè m'agradaven més com eren abans de la Covid.

Què esperes de les Falles 2023?

Que siguen inoblidables i poder gaudir-les amb tots vosaltres.

Benvolguts xiquets i xiquetes,
fallers i falleres de la Falla
Plaça Sant Roc.

És un honor i un privilegi ser
la Fallera Major Infantil de
la nostra comissió. La veritat
és que no m'esperava ser la
representant infantil, soc una
xiqueta molt tímida a la qual
li agrada moltíssim la nostra
festa, les Falles.

La falla és la meua
extraescolar. Faig teatre,
playbacks, futbol, i participe
en tot el que puc; però ser la
Fallera Major Infantil és una
responsabilitat molt gran i, a la
vegada, un somni fet realitat.

Enguany tinc la sort de viure
el meu regnat amb Amparo,
la meua Fallera Major, que em
fa riure moltíssim; Lluís, el
meu president, que no
podia tindre'n un millor,
i Àlex, el meu amic i
company d'escola, a qui vull
molt.

Soc molt afortunada de
compartir aquest any
juntament amb ells, tots
junts ens embarquem
en aquest somni; però açò
no seria possible sense l'ajuda
de la junta directiva i de tota
la gent que treballa dia a dia
per la falla i, com no, la meua
mare i la meua germana Alba.

Sols em queda demanar-vos que
ens acompanyeu en cada acte.
I als més menuts de la falla, els
anime a gaudir, al costat d'Àlex
i de mi, de cada instant en els
intensos dies de Falles.

Amb tota la meua estima.

Andrea Escudero Casado
Fallera Major Infantil

Andrea Escudero Casado

Fallera major infantil, falles 2023

Entrevista a la nostra fallera major infantil:

Andrea Escudero Casado

Com estàs vivint aquest any des que has sigut nomenada?

D'una forma màgica. Estic molt il·lusionada per viure tot el que està per vindre.

T'esperaves ser Fallera Major?

Per a res. Soc fallera fa poc de temps i era una cosa que no havia considerat.

A què et dediques?

Estudie 5é de primària.

Què t'agrada fer al dia a dia?

M'agrada jugar al futbol amb els amics de la falla i fer teatre.

Què creus que pots aportar a les Falles?

L'alegria i energia que mereixen per a poder gaudir de la festa.

Què representen per a tu les Falles?

Tradició, cultura i festa.

Quin és el teu acte favorit?

La Cavalcada del Ninot és l'acte que més m'agrada, per com de divertit resulta el dia, però l'Ofrena no es queda enrere.

Festa o cultura?

Festa.

Què t'han aportat les Falles?

Amics i, per sort, podré perdre la vergonya que tinc, gràcies al teatre i als *playbacks*.

Prefereixes la paella o els bunyols?

Paella.

Quina responsabilitat té una Fallera Major?

Dur el nom de les Falles on vaja.

Veus d'una manera diferent les Falles des de la Covid?

No, considere que les Falles han de continuar com sempre.

Creus que a causa de la Covid han canviat moltes coses?

Considere que han canviat diverses coses, però no han afectat massa hui dia en la forma de gaudir la festa.

Creus que aquests canvis han sigut bons per a quedar-se?

No he aplegat a conèixer aquesta festa molt des de dins, ja que porte poquets anys com a fallera, i ha caigut pel mig aquesta pandèmia; però, per a mi, hui dia no veig massa canvi.

Què esperes de les Falles de 2023?

Que siga un any bo, que ens deixen xalar al 100% de la festa i, per descomptat, portar-me un bon record per a tota la vida.

Junta directiva

President:

Alex Alcolea Raimundo

Vicepresident 1r:

Nicolai Simarro Valdeolmillos

Vicepresident 2n:

Carmen Furió Gómez

Secretari:

Héctor Álvarez Mora

Tresorera:

Isabel Fernández Simarro

Comptador:

Miguel Expósito Juan

Delegada:

Lucía Coy Villafranca

Delegat:

Javier Segovia Jumillas

Les falleres i els fallers

Pau Alabajos Martínez
Mario Alejos Company
Julia Altabert Casabán
Joan Amate Casabán
Nelo Amate Casabán
Valeria Astorga Gallardo
Álvaro Barberá López
Miguel Barberá López
Ana Barberá Palop
Santiago Barberá Palop
Pablo Bonell Mora
Gema Bono Alonso
Pablo Bono Alonso
Jessica Cabrera Fernández
Daniel Cardona Palma
Dylan Castellet Vilar
Blanca Chaparro Morales
Lucía Chaparro Morales
Carolina Chust García
Sofía Chust García
Lucas Conejos Simó
Alejandro Coy Villafranca
Alba Escudero Casado
Daniel Fernández Simarro
Alejandro Fides López

Mya Fides López
Oliver Flores Ortí
Marta Furió Gómez
Jaume García-Moreno Bañuls
Marta García-Moreno Bañuls
Guillermo García González
Elena García González
Claudia García Torres
Martina García Torres
Laia Gasó Campillo
Adrián Giménez González
Gabriel Giménez González
Micaela Herráiz Amador
Maria Herráiz Villarroya
Marcos Herráiz Villarroya
Ferrán Lucena Gallardo
Clara Martínez Baldoví
Ferrán Martínez Baldoví
Claudia Miquel Sansaloni
Andrea Monroy Alfonso
Alejandro Muñoz Agudo
Paula Muñoz Agudo
Enzo Navarro Piles
Enzo Olmos Zamorano
Alicia Ortí Vega

Les falleres i els fallers

Gema Ortí Vega
José Pastor Gallardo
Candela Peris Esquivel
Irene Peris Esquivel
Ivana Piles Bastrygina
Mar Piles Blasco
Xavi Piles Blasco
Pau Ramírez Silla
Mario Ruiz Hernández
Adriana Ruiz Ramírez
Alejandro Ruiz Ramírez
Triana Ruiz Sánchez
Erika San Pablo Romero
Adrián Sánchez Gascó
Victor Sánchez Gascó
Hugo Sánchez Silla
Vega Sánchez Silla
Daniela Sereix Sánchez
Iván Simarro Valdeolmillos
Abril Triguero Ortí
Romeo Triguero Ortí
Ania Varela Esquivel
Natalia Velez Cerdán
Valeria Velez Cerdán
Blanca Vendrell Juan
Héctor Vendrell Juan
Ariadna Vigo Torres

Alejandro Zamora Domínguez
Mateo Vela Ortí
Antonio Cuadrado Serer
Ezequiel Gadea Baviera
Mariola Alabajos Martínez
Ricardo Fabra Miquel
Nicolás Ruiz Hernández
Adriana Klegues Lara
Alma Gasó Campillo
Emily Zambrano Frauen
Ferran Serer Nieto
Ángel Gadea Baviera
Atenea San Pablo Romero
Gabriel Arqués Fernández
Francys Odaymar Medina
Silva
Marc Teller Soler
Mariola Teller Soler
Adrián González Verdet
Francisco González Verdet
Martín Bonales Plazas
Julia Bonales Plazas
Rubén Castaño Aroca
Darío Jurado Fabra
Enzo Ramirez Vilar
Valentina Navarro Piles

Premis de les falles 2022

64é Premi per la promoció de l'Ús del Valencià en els llibrets de les Falles atorgat per la Conselleria d'Educació

1r Premi Carrossa llogada concurs organitzat per JLFT

2n Premi secció primera en monument infantil atorgat per JLFT

2n Premi premsa crítica local

Premi pebrera millor sàtira política atorgada per Compromís Torrent

2n Premi secció primera en monument major atorgat per JLFT

2n Premi comparsa cavalcada del ninot atorgat per JLFT

2n Premi crítica local atorgat per la Federació d'Associacions Ciutadanes de Torrent

2n Premi teatre major obra juvenil organitzat per JLFT

Premi a la millor actriu de repartiment de teatre major obra juvenil organitzat per JLFT

2n Premi concurs d'exposició d'indumentària valenciana organitzat per la falla Escultor Vicent Pallardó

3r Premi millor crítica en la cavalcada del ninot atorgat per Junta Local Fallera de Torrent

3r Premi cavalcada del ninot infantil atorgat per JLFT

3r Premi activitat fallera

3r Premi Aparadors organitzat per la FallaAVINGUDA

3r Premi d'Arbre de Nadal modalitat treballs manuals, concurs organitzat per la falla Poble Nou.

Falla infantil 2023

El nostre hort

Artista:

Santi Muñoz

Disseny:

Santi Muñoz

Guió de les escenes:

Javier Serer

Explicació:

Miriam Simó Esquivel

Agarreu aigua per a beure i un entrepà per a matar la gana a mig matí. Esperem que vos hàgeu posat calçat còmode perquè hui donarem una gran volta per aquest magnífic jardí i contarem tot allò que les flors màgiques que ací creixen poden fer. Anem a entrar a un jardí màgic, així que, per favor, molta cura i gens de fotos amb flaix, perquè podrien alterar la química de la flora i la fauna, i crear un desequilibri en l'ecosistema. Gràcies.

-Ja estem tots? Cal esperar alguna persona?

-Bé, doncs comencem.

Per a entrar, passarem per la porta central, aquesta porta data del segle XIII i està feta de regalíssia negra, i les decoracions amb tocs de canella i pell de llima. Aquesta porta, a part de ser molt bella i robusta, ajuda que les flors del jardí no s'escapen, ja que les plantes màgiques odien l'olor de regalíssia, canella i llima tot junt.

Més endavant, caminant per aquest camí de terra, arribem a la primera gran parada d'aquesta excursió, el gran llac. Ací al llac,

podreu observar unes quantes espècies a tindre en compte. Per un costat, estan les granotes morades, uns animals molt típics d'aquesta zona, i, per un altre lloc, observareu els grans nenúfars bicolors. Aquests nenúfars, al ser de color rosa i blau, fan que al ser menjats per les granotes aquestes adquirisquen el morat tan característic.

Continuem la nostra ruta pel camí d'arbres monumentals per a arribar a un curiós espècimen, al qual se li té molt d'afecte ací al municipi. Es tracta de l'ametler de l'hivern, i forma part d'un tipus d'arbre molt especial en el municipi. Vos explique:

En arribar els primers vents freds,
i quan els nostres ametlers ja es troben preparats,
brollen de les seues rames
unes flors d'un rosa sense igual.

És per això que quan les primeres flors es mostren
el poble comença a festejar,
i als que ho han fet possible els seus fruits ofrenar.

I com no, tot se celebra en un esmorzar
en bona companyia a *la Caseta*,
encara que primer s'ha de treballar
i una branca d'ametller tallar.

Eixe mateix dia a la vesprada
es fa pels carrers un trasllat,
per a després fer una cordà
(que el foc no ha de faltar).

Ara caminarem pel sender del fons. Passarem per davant de
l'hivernacle on tenim les plantes màgiques que necessiten un
ambient i una cura especials. Ací no podem passar perquè són
molt sensibles a qualsevol canvi.

Ara, si mireu a la dreta i darrere d'aquestes pedres, observareu
unes plantes de colors molt especials. Vos recorda alguna cosa?

Molt bé, són els colors de la Senyera, i és que aquestes flors tan
especials són conegudes com la Plantà de les Falles.

Aquestes flors màgiques tan particulars fan coses meravelloses,
com ara vos vaig a contar:

Arribant març tot comença a canviar,
les persones un poquet més felices es fan
i és que cal recordar que arriba una festa sense igual.

Les Falles de València són conegudes,
sobretot pels seus sorprenents monuments
que cada volta són més extrems.

Per ninots estan formats,
encara que ficar-li llums i jardins
comença ja a ser tradicional.

Doncs ací heu observat el que fa la Plantà de les Falles, que és
una flor molt estimada per tots els valencians, forma part de la
seua cultura. Tant és així que fou declarada Patrimoni Cultural i
Florístic de la Humanitat per la UNESCO.

Seguim ara per la vora del riuet que tenim a la dreta per a arribar a una de les plantes més especials i tal volta menys coneguda del municipi. És una planta que dona milions de flors al mes d'abril perquè els jòvens del municipi tinguen prou pètals. Aquesta planta és coneguda com l'Enramà. D'aquesta planta podríem dir:

En cada dissabte abans del primer diumenge de maig
a Torrent arriba una festa tradicional.

I si eixa nit surts per la finestra
als joves del poble pels carrers veuràs cantar.

Canten serenates a les seues nòvies i mares
que els esperen al balcó de les seues cases.

I ells molt feliços intenten entonar
per a després pastisssets poder tastar.

Estem arribant al final d'aquesta ruta interpretada pels jardins màgics. Vos està agradant? Recordeu que si pel que siga voleu tornar i admirar tranquil·lament aquest lloc tan paradisiàc teniu un 20% de descompte en la compra de la propera entrada.

Ara arribem a la font de pedra i ens fixarem en la multitud de floretes xicotetes que ixen per davall de la falaguera. Com observeu, són flors de molts colors, i diuen que cada una representa un poema escrit i declamat per la gent del municipi. A aquesta font se la coneix amb el nom de la Font dels Jocs Florals, i en el cartell té inscrit el següent:

Els torrentins i torrentines
molt participatius són
i si es tracta de l'*artisteo*
s'apunta fins el retor.

Els agrada la poesia,
la declamació i la prosa.
Fins i tot formen part
de grups de teatre quasi professionals.

I entre ells un concurs molt especial
és el dels Jocs Florals
que més que crear rivalitat
es té com un honor participar.

I ja hem acabat la nostra ruta. Per a eixir passarem per la gran porta torrentina, on veiem dibuixats en la fusta nombrosos tipus de flors màgiques, de coets i d'instruments musicals, que deixen constància del fet que aquest municipi és un municipi on la festa i la cultura tenen un pes molt important. I perquè no dir-ho: quan no hi ha una festa hi ha una altra.

Acomiadament de la Fallera Major Infantil de 2022 **Judith Bonales Raimundo**

Hola santroquers i santroqueres.

Ha sigut un orgull per a mi poder ser la vostra Fallera Major Infantil de 2022 i representar-vos per cada racó de Torrent. A més que ha sigut un any molt bonic, on he pogut sentir l'afecte de tota la comisió. Per això, volia donar-vos les gràcies per tot el que heu fet perquè aquest any siguera màgic i inoblidable. Mai no l'oblidare i després de tot el que ha viscut, estic més segura encara que soc de la millor falla del món.

Gràcies també a tu, mare, ja que sense tu no haguera sigut possible, i al tete, perquè mai no m'heu soltat de la mà. Vos vull moltíssim.

Aquest viatge no haguera sigut tan bonic sense la companyia de Nicolai, Ana i Pepe, amb els quals, tots junts, hem creat records màgics, i als quals sempre els tindrè molta estima.

Un altre punt clau d'aquest any ha sigut la magnífica directiva, que sense ells moltes coses no hagueren eixit tan bé com han eixit. Gràcies.

Per últim, sols em queda desitjar-li un any meravellós als quatre representants i que disfruten tant com jo he fet de la setmana de falles, que passa molt ràpid.

Visca la Falla Sant Roc!

Judith Bonales Raimundo

Fallera Major Infantil Falla Plaça Sant Roc, Falles 2022

Acomiadament del President Infantil de 2022 **Nicolai Simarro Valdeolmillos**

Em despedisc d'aquest any com a representant de la Falla Sant Roc. Ha sigut un any meravellós, on he tingut tres acompanyants que han gaudit, rigut i plorat al meu costat. Ana, la meua Fallera Major, ha sigut un plaer compartir aquest any amb tu.

Pepe, el meu president, no imaginava un altre president millor que tu per a compartir un any tan meravellós com aquest. M'has ensenyat tot el que havia de saber sobre el món de les falles.

I Judith, la meua Fallera Major Infantil, amb qui he compartit tots els grans moments d'aquest any. Sempre em tindrà com al seu president i sobretot com a amic per a tota la vida.

També he de donar-li les gràcies a la penya “el biberó” perquè sempre he pogut comptar amb ells per a tot el que necessitava.

També vull agrair-li a la meua família l'esforç que ha fet perquè tot fora possible. Gràcies.

Vull desitjar als nous representants que tinguen com a mínim un any com el meu.

I per últim, he de dir que estic molt orgullós d'aquesta comissió de la Falla Sant Roc, que és la millor de totes les falles.

Nicolai Simarro Valdeolmillos

President Infantil Falla Plaça Sant Roc, Falles 2022

Concessió de la insígnia d'or de la falla Plaça Sant Roc a **Aitor Sánchez Collado**

El passat divendres 2 de desembre de 2022, a proposta de la delegació de cultura de l'associació i amb l'aprovació per unanimitat de la junta general celebrada aquell dia, la comissió va decidir concedir, al periodista torrentí Aitor Sánchez Collado, la insígnia d'or honorífica de la comissió com a agraïment i reconeixement per la seua contribució a les falles.

Aitor és docent, periodista i membre de la Comissió d'Estudis Fallers Torrentins, però, a més, és investigador local i ha impulsat infinitat d'activitats de totes les comissions falleres durant molts anys, i també ha col·laborat en elles. D'aquesta manera, el col·lectiu vol donar suport a la tasca que ha dut a terme durant tants anys. Aquesta insígnia va ser lliurada

el passat 12 de desembre de 2022 després de la xarrada relacionada amb el centenari de la falla de Cambrils dins dels actes de la nostra setmana cultural.

L'última vegada que es va concedir aquesta insígnia va ser fa més de deu anys, en la junta general extraordinària celebrada el 15 de juny de 2012, a Salvador Ciscar Juan, actual president de la Comissió d'Estudis Fallers Torrentins i regidor de l'Ajuntament de Torrent per les seues labors d'investigació local fallera, a més de les innumerables col·laboracions en pro de la festa fallera.

Entrevista a **Aitor Sánchez Collado**

Des de quan eres faller?

Soc faller des que vaig nèixer. Probablement va ser l'última generació que va ser censat a través de "l'apuntà", quan encara era costum que els fallers anaren pel barri captant noves altes. La meua comissió s'havia fundat només tres anys abans en un barri de nova creació i per tant en poc de temps es va omplir de xiquets i famílies que volien provar esta nova aventura.

Quan vas participar per primera vegada en un llibret de falla?

L'edició del llibret sempre ha estat present en la meua vida. Mon pare era encarregat de fer portades i d'omplir l'interior del llibret

amb tires còmiques, il·lustracions i caricatures dels fallers. Quan s'ho va deixar, la Falla va decidir que els xiquets que guanyaren el concurs de dibuix intern feren la portada i jo vaig tindre l'honor de fer-la durant uns anys. Eren altres temps...

Ja com a adult vaig col·laborar acolorint els esbossos de totes les falles en el XX aniversari de la Falla (2002) i per primera vegada vaig ser coordinador del llibret en 2004. Volia fer un altre model de llibret, explorar altres possibilitats que no sempre el fullet de publicitat amb programa de festes.

Has coordinat diferents activitats relacionades amb el món de les Falles...

Com a membre de la Comfet, he coordinat taules redones, setmanes culturals, presentació conjunta d'esbossos, investigacions i coordinació i presentació d'aniversaris. Personalment esta és l'activitat que més disfrute, ja que els aniversaris són moments claus en una comissió per recopilar informació gràfica i testimonis orals de fundadors o representats que guarden la memòria física i intangible de la falla: m'agrada entrevistar-los i escanejar el màxim possible perquè quede per sempre escrita la nostra història com a festa, com a col·lectiu.

Per a tu, quin és el millor projecte (o el més especial) en el qual has participat?

No sabia dir-te, cada any és especial. Enguany estic especialment motivat coordinant la programació cultural del centenari de la Falla Cambrils, una fita històrica a les Falles de Torrent. Mai no ens havíem coordinat la majoria de les comissions per a celebrar una programació conjunta, sense competicions, només per diversió, fer cultura i difondre la nostra història entre els majors i els infantils. Serà un any molt especial, gràcies a l'interés i a la col·laboració de tots els delegats de cultura i de les comissions. La cultura pot ser divertida.

Com definiries la teua etapa com a vicepresident de la Junta Local Fallera de Torrent?

Van ser 8 anys magnífics, al principi en la delegació de comunicació i després com a vicepresident. El millor regal que et fa esta festa és la gent meravellosa que coneixes i que compartixen la mateixa bogeria que tu en este món. Des de 2008 fins a 2016 em quede amb amics que són per a sempre i ja formen part de la meua família.

Des del punt de vista de la gestió, les diferents persones que vam passar per allí compartíem el mateix projecte. Anàrem tots a una i en poc de temps canviàrem radicalment la imatge de la Junta Local.

Destaque la renovació total de l'ens. Vam traçar un full de ruta amb objectius que vam complir: el primer de tot va ser aprovar entre tots els fallers el nou Reglament de la Junta Local Fallera (que feia anys que dormia en un calaix) i per consegüent la constitució de l'ens com a OAM. Un altre pilar fonamental va ser la modernització i la digitalització, la creació de la web i del gabinet de comunicació (entrevistes amb els mitjans, actes i bases a la web, etc.), espectacle i dinamisme en

eleccions i exaltacions, creació del Camí d'un Somni, difusió de la cultura amb exposicions, setmana cultural de la Junta Local Fallera, presentació conjunta d'esbossos de les 29 falles i dignificació de l'Exposició del Ninot en l'EMAT. Des del punt de vista infantil, fomentarem la germanor amb matinals de jocs populars valencians, la convivència i la gala infantil, fora de les competicions, etc.

Creus que s'hauria de recuperar la Falla municipal a Torrent?

Sí, però amb un plantejament diferent. En la dècada que es plantaren falles municipals a Torrent vaig contrastar que tenien molt poc d'impacte en la població fallera i torrentina en general, les falles municipals només eren importants per a les Falleres Majors i les seues Corts. Pense que, si tornen, estes falles haurien de ser molt més participatives, col·laboratives, amb la involucració de fallers, associacions i col·lectius de la ciutat amb els artistes fallers en la creació de la idea, el disseny i la crítica: és l'única manera de sentir-la com a pròpia.

Com creus que van a evolucionar les falles?

Els fallers triaran el model de falla que vulguen o que més els convinga, en total llibertat, però és vital assegurar la pervivència dels elements essencials de la festa, com així va quedar reflectit en l'expedient de Patrimoni Immaterial aprovat per la UNESCO: falla, indumentària, música, literatura festiva i usos socials i culturals generacionals.

En altres paraules: després de la pandèmia hem tornat a la festa etílica i als excessos de la festa precovid, però el que cal blindar és l'eix vertebrador original: “Les Falles de València propicien la creativitat col·lectiva i la salvaguarda de les arts i artesanies tradicionals. També constitueixen un motiu d'orgull per a les comunitats i contribueixen a forjar la seua identitat cultural i la seua cohesió social.”

Personalment, apostaria pel model de “falla sostenible”, aquella que aposta per recuperar els llaços amb el veïnat, que trace noves línies d'actuacions amb els veïns que la mateixa festa ha expulsat i que no la consideren com a pròpia. Este conflicte recurrent s'ha materialitzat en queixes, amenaces i denúncies al voltant de les molèsties que ocasionen els casals i els talls

de trànsit. Per això la comissió que restaure la conciliació fallera i veïnal tindrà molt guanyat. Podrà recuperar una nova realitat on veïns i comerços col·laboraven de manera directa en l'activitat fallera. L'objectiu seria posar en marxa activitats culturals, lúdiques, espais de reflexió i reivindicatives per millorar la ciutat, perquè el barri trobe el seu lloc al món. Les Falles són la major xarxa ciutadana que vertebrava Torrent i, per tant, es poden establir altres contactes amb associacions i generar sinergies –projectes– que facen les comissions més sostenibles i responsables amb el seu entorn.

Des de la Comissió d'Estudis Fallers de Torrent, que feu per a potenciar les Falles?

Treballem en diverses vies: D'una banda la digitalització i la conservació de béns materials, com ara llibrets, fotografies, arxius, censos, diplomes, i tot el que es relaciona amb la història de les Falles de Torrent.

D'una altra banda, ens centrem en la difusió amb la publicació d'articles sobre la història de la festa en diferents llibrets i publicacions, gestionem i comissariem exposicions, així com participem en xarrades i taules redones sobre la festa.

Pròximament tindrem enllestida la web amb tot el treball d'estos anys.

També servim de suport per a totes les comissions que ens demanen ajuda quan arriba un aniversari o alguna cita especial de cara a recopilar dades sobre la seua comissió.

Per últim, vam participar en la redacció de l'expedient municipal que es va aportar en la Conselleria per a ser declarades festa d'interés turístic autonòmic (2015).

Amb quina delegació gaudixes més en la Falla?

L'activitat fallera és tan àmplia que és molt difícil triar: disfrute molt amb el llibret, però també amb la creació d'obres de teatre i a propòsits, així com en l'assaig i la direcció (a banda de decorats). Però sobretot disfrute amb la part més crítica de la festa, com ara la creació del guió de la nostra falla, sempre amb crítica local, i després la seua versió en la confecció de la crítica de la cavalcada major. També participe en el 100% en el disseny i la creació de la Cavalcada Infantil, en el Betlem i les Creus de Maig, de manualitats... Al cap i a la fi, un faller més de casal.

Creus que s'hauria de treballar en un projecte per a la protecció de les Falles? Creus que té possibilitats?

Crec que és necessària la creació d'un patronat de les Falles a nivell de tota la Comunitat Valenciana. La pandèmia ens ha demostrat que necessitem un interlocutor únic amb les administracions públiques. Al cap i a la fi tots tenim els mateixos problemes derivats de la burocratització de la festa, la gestió amb els proveïdors, etc. Per tant, és necessària una institució superior que aglutine les voluntats, els interessos, les necessitats de totes les comissions i de les empreses proveïdores de la festa. Perquè treballat junts, aconseguirem molta més visibilitat i beneficis per a totes les parts.

Creus que és necessària una actuació per a protegir els artistes fallers?

Sí. És necessari blindar la professió atenent les seues característiques úniques com a artesans d'un ofici singular al món perquè es mantinguen les tècniques i els sabers tradicionals del gremi. Esta part s'hauria de concretar amb rebaixes fiscals, ajudes per al lloguer de naus i, sobretot, amb la revitalització de la ciutat de l'artista faller, així com la creació de l'epígraf d'activitat econòmica pròpia a Hisenda, que ja està en tràmit.

Però, a la vegada, pense que s'hauria d'invertir en formació: amb la continuació de l'FP d'artista faller (incidint en la viabilitat d'una empresa per a no caure en la ruïna) i en reciclatge dels ja professionals per a obrir el sector amb la creació de plataformes tipus "llançadora" que connecten els artistes amb empreses de tot el món per a fer tematitzacions, decoracions, etc. Molts artistes han descobert ja esta via i prefereixen dedicar-se a este sector perquè és més rendible que construir falles.

D'una altra banda, la resta d'ajuntaments on es planten falles haurien de subvencionar amb una partida dedicada únicament i exclusiva al cadafal per apujar el nivell de vida dels artesans i les creacions d'estes obres d'art al carrer. Els polítics han d'entendre que tenim un museu al carrer durant quatre dies que no es tornarà a repetir l'any que ve. Així com potenciar les possibilitats turístiques i d'impacte que les Falles aporten als municipis.

L'última actuació seria la de fer pedagogia dins dels casals i ensenyar al faller el que costa econòmicament i artísticament fer una falla per tal de no exigir més, tenint en compte que els pressupostos de hui en dia estan congelats des de fa més d'una dècada, amb una inflació galopant.

Una meta o projecte encara per complir en el món de les Falles?

Hi ha molts projectes, perquè el meu cap mai no para de pensar. Personalment m'agradaria celebrar també el centenari del primer llibret del qual tenim constància a Torrent, en 1928. I, per fi, acabar la catalogació de Ninots Indultats de Torrent, que la tinc quasi acabada, així com la relació històrica de premis de seccions de falla.

Per últim, seria un somni conjunt centrar-nos en el plantejament del Museu d'Interpretació de la Festa de les Falles que reunisca tot el nostre patrimoni: un repàs històric, gràfic, sociològic, econòmic i festiu de què ha suposat la Festa fallera a Torrent (falles, ninots, indumentària, llibrets, música, etc.). És la gran assignatura pendent.

50 anys d'una fallera

Major

Per Begoña Casabán Daries

Any rere any no falta a la cita de l'Ofrena. Cinquanta anys per a ser més exactes. Va ser en les falles de 1973 quan M. Carmen Daries va tindre l'honor de ser la fallera major de Sant Roc junt amb la seua neboda Elvira Casabán, sent president Manolo Casabán. Cinc dècades en les quals no ha deixat de vestir-se de fallera per a desfilars en l'Ofrena amb la seua comissió. Primer amb el seu home, Fernando Casabán "El Conde", per a després fer-ho amb les seues filles i anys després amb els seus nets Nelo, Joan i Julia. Han passat cinc dècades, però el sentiment de portar a les falles i a Sant Roc al cor no han canviat. Un orgull per a la comissió de la placeta de Sant Roc, perquè per a la "Condesa" anar a la falla és baixar a la placeta, és estar a casa.

Recompenses falla Sant Roc

Insígnia d'argent

Fernando Algaba Sánchez
Nuria Anchel García
Nuria Andreu Martínez
Ana Mª Camacho Mejias
José Conejos Marcilla
Marisol Funes Arjona
Alejandro García Gallardo
Yanira González Torres
Verónica Jumillas Ortega
Gerard Martínez Mil
Araceli Martínez Rodríguez
Ana Mª Montiel Serrador
Esther Morales Garrigues
Pablo Muñoz Martín
Sandra Ramírez Gómez
Vanessa Romero Marín
Ramón Ruiz Silla
Jordi Suay Sebastián
Sonia Valdeolmillos Martin
Coral Villafranca Lancha

Insígnia d'or

Natalia Arenas Mil
Oscar García Ferris
Carmen González Peris
Paula Navarro Barea
Amparo Palazon Bermell
Sheila Rodríguez Guevara
Emilio José Zamorano Castillo
Aitor Sánchez Collado*

Insígnia d'or i brillants

Carla Arenas Mil
Merche Barea Carrascosa
Jose Luis Chaparro Martínez
Amparo Montesa Bono
Jose Olmos Gil
Salvador Palomares Roig
Toño Sánchez Sánchez
Sabrina Torres Serrano
Jesús Triguero Gabaldon

* Aprobada per unanimitat en junta general
extraordinària celebrada el 2 de desembre de
2022.

Fallers brillants

Tornem any rere any al nostre racó brillant. Continua sent un honor per a mi rendir un humil homenatge merescut als nostres fallers i falleres per la seua aportació per a engrandir la nostra festa, les falles. Cada cosa que obtenim en la vida no arriba com un regal, arriba com recompensa a l'esforç realitzat. Tot esforç, siga com siga, ha de ser recompensat, i, per això, aquest reconeixement és un agraïment sincer. Per a aquest homenatge, us deixo amb les paraules dels qui millor coneixen els condecorats en 2022.

LUIS CARLOS FURIÓ LÓPEZ.

Torre i Bunyol d'Or amb fulles de llorer i brillants.

Per Carmen Furió Gómez.

Mon pare, Luis Furió, va nèixer en una família fallera de cinc germans que pertanyien a la falla Ramón y Cajal de Torrent, de la qual ell i els seus germans varen ser representants infantils. Va ser President Infantil en l'any 1989 junt amb Susana María Martí com a Fallera Major Infantil. Tot açò ho sé perquè m'ho han contat, perquè no va ser fins que, per amor, mon pare se'n va vindre a Sant Roc i vaig nèixer jo. Després d'uns anys sent faller de Sant Roc, va ser president de la falla en els anys 2015, amb Alicia Mora, Javier Montesa i África Sánchez com

a representants, i en 2016, acompanyat de Nuria Ànchel, Aitor Aviñó i Mamen Silla. Durant aquests anys, va nèixer la seua segona filla, la meua germana Marta, a la qual des del primer moment li va ensenyar la seua forma de fer falla gràcies al càrrec que exercia. Quatre anys després, jo vaig ser triada com a Fallera Major Infantil de la falla i, malgrat algunes coses, va ser un any perfecte gràcies al seu suport i el de la meua mare. En les falles de 2022 va rebre la Torre i Bunyol d'Or amb fulles de llorer i brillants. Ara, un any després, torna a estar al capdavant de la nostra falla, vetlant per portar a Sant Roc al més alt. En aquest nou viatge, l'acompanyen uns excel·lents representants: Andrea Escudero com a Fallera Major Infantil, Àlex Alcolea com a President Infantil i Amparo Montesa com a Fallera Major. Li estaré agraïda tota la meua vida per treballar per la nostra festa i per ensenyar-me a ser una fallera des dels peus a la pinta.

MARÍA ÁNGELES SÁNCHEZ SALAS.

Bunyol d'Or amb fulles de llover i brillants.

Per África Sánchez Salas.

Fallera de la falla Àngel de l'Alcàsser-José Maestre de València des que nasqué, fou Fallera Major Infantil d'aquesta Comissió en 1985 i component de la Cort de la Fallera Major infantil de València, Patricia Sanz Sala, en 1986. Era la més major de totes, tenia 13 anys.

Va ser fallera d'aquesta comissió fins a l'any 1993, quan, per amor, va passar a ser membre de la Comissió de la falla Santa Maria Micaela-Martí l'Humà de València, sent fallera d'aquesta

falla durant 20 anys. D'aquesta etapa té records i vivències molt boniques i felices. Quan parles amb ella recorda d'una manera molt especial l'època en què llogaven un “pisico”, com ella diu, entre tres matrimonis i cadascun d'ells amb dos xiquets xicotets. Es ficaven en el “pisico” els dotze amb tot el que comporta ser faller i fallera: els vestits, els cançons, les sabates...

Pertanyia a la Penya “FEREFEREFESTI” formada la majoria per familiars.

L'any 2012, per circumstàncies de la vida, va haver de deixar apartades les festes josefines fins passats uns 6 anys, que va tornar, però aquesta vegada, sent membre de la falla Sant Roc-Gómez Ferrer i voltants de Torrent.

M. DESAMPARADOS CASTILLO VILA.

Torre i Bunyol d'Or amb fulles de llorer i brillants.

Per M. de los Desamparados Zamorano Castillo

Potser aquest nom a molt pocs els sona, però si ens referim a ella com “Mados” o “Mados Mare”, segurament molts la coneixen. Dona torrentina bonica i fina -com a ella li agrada dir-, veïna de la placeta i molt fallera.

La seua història en aquesta comissió, la Falla Plaça Sant Roc, comença amb 12 anys, allà pels anys 70. Vivía tan prop de la falla, concretament al carrer d'Almeria n. 1, que no podia deixar passar l'ocasió de poder ser fallera. En aquella època, la Fallera Major tenia dames que l'acompanyaven i que tenien el títol de

reines. Hi havia diferents tipus de reines, de la flor, de la poesia, de la música, del foc... Ella, en 1973, va tindre l'honor de poder acompanyar la seua Fallera Major i ser la Reina de la poesia.

Poc temps després, va deixar aquesta comissió per amor, però ella sabia que no seria un adeu definitiu. L'any 1989 tornaria a formar part de la comissió de nou, i vindria acompanyada pel seu marit i la seua filla. Des del principi, es va involucrar de manera activa en la falla, participant en la confecció de les carrosses, en els concursos gastronòmics, l'elaboració de disfresses...

I a partir d'ací va començar tot. Tanta era la il·lusió i tant l'amor per les falles que sentia que l'any 1995 la seua filla Mados representaria la comissió com a Fallera Major Infantil. Recorde d'aquell any que no hi havia vesprada que no estiguérem en

l'antic casal, en la primera habitació a mà esquerra, tallant vestits per a la cavalcada infantil amb la nostra modista Alejandri, la dona de Luis Mansergas. Com a anècdota curiosa, podem dir que aquell mateix any la carrossa de la seua filla era una balena confeccionada per la comissió, però el que molt pocs sabien era que dins d'aquella balena estava David Bono amb totes les bosses de llepolies preparades, perquè ella sempre en feia de més, per si de cas.

Temps més tard va tindre l'oportunitat de poder ser ella la que representara la seua comissió com a Fallera Major, l'any 1998, al costat d'Ana Molins com a Fallera Major Infantil. L'any 2006 va tornar a ser Fallera Major amb Amparo Montesa com a Fallera Major Infantil. Però no és l'únic càrrec que tindrà. Va representar la nostra comissió com a component de la Cort d'Honor de la Fallera Major de Torrent de 2007.

Però la saga fallera de la seua família no acaba ací, ja que el seu marit Francisco Zamorano va tindre el privilegi de poder presidir aquesta gran comissió dos anys, 2000 i 2001. I l'any 2011 van compartir regnat el seu fill Emilio José, com a President Infantil, i la seua filla com a Fallera Major.

Amb més de 30 anys d'història fallera viva, ha pertangut a la directiva diversos anys, sent la lotera, i, a més, ha sigut mantenedora en la comissió del Barri Sant Francesc de Manises.

Mados, encara et queden moltíssims moments per gaudir en aquesta gran comissió. Simplement, donar-te les gràcies per formar part d'ella i fer història en la Falla Plaça Sant Roc-Gómez Ferrer i voltants.

FRANCISCO ZAMORANO SANTOS.

Torre i Bunyol d'Or amb fulles de llover i brillants.

Per Emilio José Zamorano i Castillo

Jove cordovés conegut per “Zamorano” establert a Aldaia des dels 12 anys. La seua passió pel flamenc li corre per les venes i, encara que no siga valencià de naixement, les falles les viu intensament.

Als 23 anys, va arribar a Torrent de la mà de la seua dona Mados, amb la qual ha format una bonica família, i van ser, durant un temps, veïns de la placeta. Però no és fins a l'any 1989 quan pertany a aquesta comissió, la Falla Plaça Sant Roc.

Des del principi es va involucrar de manera activa en la falla, participant en els *playbacks* de les presentacions, en els concursos gastronòmics, les confeccions de carrosses... Trenta-tres anys de faller han donat per a moltes experiències viscudes, moments inoblidables i fins i tot anècdotes difícils d'oblidar.

Un dels records que té la meua germana és que el meu pare mai no ha tingut vergonya. És a dir, no hi havia presentació de la Fallera Major sense que ell imitara a algú, des de José Luis Perales, a Serrat o "El Titi". També s'ha disfressat de valenciana en el concurs de paelles de la falla amb el seu company Luis Serrano.

Des que la seua filla Mados va ser Fallera Major Infantil, ha pertangut durant diversos anys a la junta directiva, tant en

la delegació d'esports, com en la de festejos i fins i tot com a vicepresident.

Temps més tard, la seua dona va ser Fallera Major i ell va tindre l'honor de poder ser President durant dos exercicis d'aquesta gran comissió, 1999-2000 i 2000-2001. Anys especials dels quals queden bonics records.

Família fallera que continuarà la seua saga fallera l'any 2011, quan el seu fill Emilio José i la seua filla van compartir regnat com a President Infantil i Fallera Major.

Paco, gràcies per formar part de la història d'aquesta gran comissió. Encara queden moltíssims moments per continuar gaudint. L'enhorabona.

Crònica de les falles 2022

Diari de falles, hui he decidit agarrar una llibreta i un boli. Bo, tal vegada no tinga molt de *glamour*, però després dels últims anys i les sensacions estranyes que em feia no tindre unes falles com les de tota la vida, he decidit que aquest nou any faller faré un diari de tot el que la falla faça, perquè així no perdrem res i per a recordar sempre aquest any.

...

Com a representants infantils de l'exercici 2021-2022 tenim Judith i Nicolai i com a representants majors Ana i Pepe. Està bé escriure açò al diari perquè després, quan vols saber qui va ser fallera major o president algun any en concret, mai no ens aclarim.

Bona nit de Halloween, diari! Comence el diari faller amb un acte un poquet “estrany” dins de la temàtica fallera, però és que hui hem celebrat al nostre casal la nit de *Halloween*. I la veritat que cada any la gent és *curra* més les disfresses. I no sols els xiquets eh, els adults també! Estava tot ple de zombis, pallassos assassins, vampirs, bruixes... Tota una pel·li de terror era hui el casal! I entre riures i algun esglai hem passat una estoneta d'allò més divertida!

Bon dia, diari faller! Anit no et vaig poder escriure perquè vaig arribar molt tard... I és que anit va ser el sopar de proclamació dels representants d'aquest any. Que bé m'ho vaig passar! La veritat és que és un sopar diferent del que de normal estem acostumats. Veure els de la falla tan ben arreglats, sense el polar, sense fer olor de pólvora, i sopar en un ambient tan relaxant i tranquil no és una cosa que es veja en els sopars del casalet o de la carpa, la veritat.

Encara així és una nit de compartir les vivències ocorregudes aquest any amb els representants ixents, i donar la benvinguda al seu nou any faller als nous representants. I ja quan es posen a dir les seues primeres paraules a la comissió la nit s'ompli més d'il·lusions i emocions.

Ai diari faller, quant de temps sense escriure't... bo et vaig a posar al dia. Durant els mesos de novembre i desembre en la falla hi ha hagut molts nervis i molta cultura.

Per una banda, va debutar el grup de teatre juvenil que ho va fer de meravella i va omplir el saló d'actes de l'ajuntament de rialles i bon rotllo. L'obra que varen representar es deia "Una casa de bojos" i sí, sí que va ser una bogeria!

Per una altra banda, a principis de desembre el nostre grup de teatre major -major perquè es diu així, però l'ànima la tenen molt juvenil- va representar l'obra "Jo no he sigut" i com ja ens tenen acostumats va ser una representació impecable i molt professional. Se superen any rere any.

Diari faller, escriure't tots, o quasi tots, els actes fallers que la falla Sant Roc té s'està fent més difícil del que creia. Mare meua, quina barbaritat d'actes, concursos i gales hi ha al llarg de l'any! Perquè després diguen que les falles duren només una setmana.

Algunes de les cosetes que han passat aquests dies són que el Nadal arribà al nostre casal, i en aquells dies es va omplir de màgia. Vam tindre arbres de Nadal preciosos i els Reis Mags es posaren en contacte amb nosaltres per saber com s'havien portat els nostres infants...

També varen nomenar Pepe president de l'any. És tot un orgull per a nosaltres i per descomptat que s'ho mereix.

...

També comentar-te que els nostres representants varen acompanyar en l'Auditori les falleres majors de Torrent en la seua exaltació. Que encara que a voltes se'ns oblide o passe desapercebut, els nostres representants tenen actes més enllà de la nostra comissió i van a un fum d'actes en representació nostra.

I també vull deixar constància, en aquest diari de les falles, d'un acte que es realitza fa poquet de temps, però que a mi m'agrada molt i està ple de simbolisme. Es tracta de l'acte de penjar el quadre dels representants d'aquest any. Aquesta foto tan natural i emotiva presideix el casal durant l'exercici faller i deixa constància dels representants de l'any.

Bon dia, diari faller. Ha passat ja molt de temps, però és que el que et vaig a contar hui necessitava la seua pròpia entrada al diari. I és que hui et vull contar que al casal de la falla es va celebrar la Setmana Cultural, i ja van tretze anys fent-la. Açò són unes jornades plenes de cultura fallera, on gent que sap molt de les falles comparteix el seu saber fent que la cultura fallera cada vegada arribe a més gent.

...

Aquest any, durant la Setmana Fallera, es va fer la presentació oficial dels projectes per als monuments fallers. Així que es varen presentar els esbossos de les falles que ompliran de simbolismes la nostra placeta.

I per a acabar d'escriure hui, que ja és tard i t'he contat moltes coses, dir-te que també hem posat durant aquestes setmanes l'aparador infantil i el major. Han quedat molt bonics. L'infantil anava sobre temàtica de contes i el major sobre un taller de terrisseria.

Bon dia, diari faller, ja estem a principis de febrer. Mare meua!
En no res estem ja en falles. Quines ganys tinc!

Aquests caps de setmana passats vàrem fer els de la falla una excursioneta als tallers dels artistes fallers que ens plantaran la falla aquest any. La veritat és que hem vist com estan quedant i és impressionant el que aconseguixen fer amb uns materials tan simples.

Jo crec que aquest any anem a tindre dos monuments impressionants que adornaran d'una manera meravellosa la nostra placeta.

Benvolgut diari faller, ja quasi estem en falles! Que emocionada estic! En no res encetem les falles i estarem disfrutant dels actes més divertits. De moment els nostres representants ja han format part d'un acte molt emotiu com és la processó a la Mare de Déu dels Desemparats. També estem rebent ja alguns dels premis que hem guanyat durant aquest exercici.

Ah i se'm oblida! Ja hem començat a engalanar els carrers del barri amb les banderes i hem penjat els cartells als balcons dels nostres representants. Ja ho tenim tot a punt!

Bon dia diari faller! Ja estem en falles! I és que els fallers ja hem començat a omplir el casal, ja n'hi ha ambient en la placeta i els petards ja omplin els carrers de fum!

Ja s'han fet els respectius sopars de dones i hòmens, ho hem passat d'allò més bé. Hem aprofitat per a fer uns quants jocs i, com no, ballar fins tard per a començar a preparar-se per a les nits de falles...

També ha sigut ja la cavalcada major. Va ser una passada, anàvem tots disfressats súper bé, molt realistes! Aquest any la temàtica de la cavalcada era el circ, i hi havia comparses de tota classe: hòmens bala, lleons i domadors, pallassos, hòmens forçuts... La veritat és que veure desfilant Sant Roc era una passada... com sempre.

...

I és que entre que som molts els fallers que eixim en la cavalcada i que anem amb vestits artesanals, sempre queda una desfilada molt realista i vistosa. Ah i que a més a més sempre fem que siga una desfilada molt més real amb els decorats que portem. I entre això i que ens agrada actuar, quan passàrem pel jurat va paréixer un número de circ real.

La veritat que una altra cosa no, però als de Sant Roc ens agrada una barbaritat disfressar-nos.

Bona nit, diari faller. Acabe de tornar del casal i volia escriure't perquè, com aquestes setmanes estan passant tantes coses i estan fent-se tants actes, no tinc temps d'escriure't dia a dia el que va passant al casal. Tant és així que se'm va oblidar contar-te que ja havien presentat el llibret de la falla.

La veritat és que és un llibre que serveix per a tot l'any perquè va carregadet d'articles de molt d'interés, i la veritat és que cada vegada porta coses més estranyes... T'imagines que un any em diuen de publicar aquestes línies que t'estic contant com si fora un diari faller?

Benvolgut diari faller! Hui vinc a contar-te un acte molt important en la nostra falla, és el Cant de l'Estoreta, i se celebra a la placeta de la falla. Aquest concurs es basa en representar un acte, història o llegenda d'algun lloc o d'una cultura en concret. La veritat és que és molt interessant anar a veure'l perquè sempre aprens alguna cosa nova sobre la nostra història, és una manera de fer arribar a més gent la cultura popular.

Ah, a més, a banda de cantar el Cant de l'Estoreta, també hi ha en cada falla una representació del que s'anomena el xiquet típic, que és un xiquet o una xiqueta que representa algun personatge real o imaginari i s'explica la història d'aquest.

Hola, hola diari faller! Bo, ja han passat les dues cavalcades del ninot, la major i la infantil. També ha sigut ja el Cant de l'Estoreta i algun que altre sopar de germanor. Açò què vol dir? Que ja han passat molts actes. És que tot passa tan de pressa! Vull gaudir cada moment, que ens passem quasi un any esperant les festes i després, quan t'adones, ja estàs cremant de nou el monument... Per això vull deixar constància d'algunes coses que fem, ja que totes seria impossible, acabaria ací escrivint *El Quixot*.

Queda no res per a la gran setmana fallera, així que aniré escrivint tots els actes i cosetes que fem.

Diari faller, hem anat a replegar els monuments i ja els tenim a la placeta; això sí, en mil peces, que encara no els estan plantant. Però veure ja ninots per la plaça dona alegria i més ambient faller.

I no va a ser tot treballar, també hem fet la *macrodespertà*. Sempre està bé compartir actes amb altres falles de Torrent, però en aquest acte en concret és curiós comparar com tirem els de la falla els trons de bac i com els tiren les altres.

Ja estem en falles! Diari faller, sé que et vaig dir que t'escruria cada dia, però és que és tan difícil! Bo, ja muntàrem els monuments a la placeta i els representants varen fer l'acte de la plantà. La veritat és que cada any se superen més i fan el moment més especial si pot ser.

També hem començat a fer els sopars i els dinars conjunts en la carpa, i la veritat és que està molt bé dinar junts perquè així es gaudeix més del dia i sempre hi ha gent a la falla. Total, que la història és estar sempre afaenats.

...

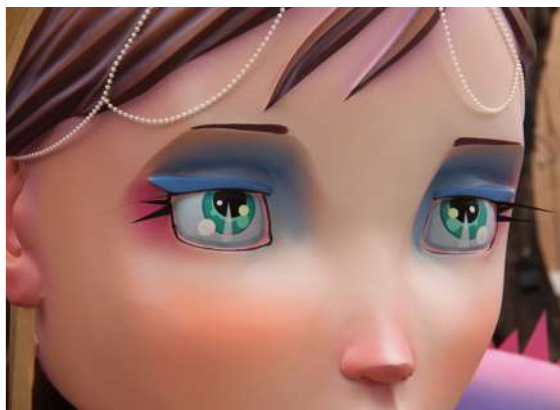
Perquè a les nits no fa falta comboiar-nos, que ja anem a la falla a sopar i a la festa, per a això als de Sant Roc no ens fa falta motivació extra.

I com no, sempre un grup o un altre apareix disfressat en la festa, que a Sant Roc ens agrada la pólvora, però els gorrets, les ulleres de colors, llumenetes, perruques també... i el cubata, el cubata també ens agrada.

Bon dia, diari faller! Hui he decidit que anava a donar la volteta al monument major, que després arriba el 19 i m'adone que no havia vist bé la falla.

Doncs bé, aquest any el monument té com a lema Desequilibri, està pintat en uns colors tan bonics que ompli la placeta d'alegria i el ninot central està ficat d'una manera que fa la sensació com si flotara.

Hola, hola diari faller! Hui ha tocat donar la volteta a la falla infantil, abans de preparar-se per a l'ofrena, i quin descobriment! Està plena de detalls i és d'aquests monuments que, quan et pregunten quin ninot t'emportaries, no saps quin dir... te'ls agafaries tots! El lema és Desequilibrats i les caretes que tenen els ninots són una passada.

Estimat diari de falles. Bo, com és lògic, t'escric a dia 20 de març perquè aquests últims dies han sigut un no parar. Hem viscut les falles de 2022 amb molta intensitat, sense deixar de baixar ni a un acte. Ja et vaig advertir que tenia moltes ganes de falles.

Bo, ahir vam encendre la metxa de la *mascletà* de la falla, que assenyala que és l'últim dia i que ja va a anar tot encarat cap a la *cremà* dels monuments.

Cosa ressenyable d'aquesta *cremà*, va ser que Ana i Pepe posaren la caixeta amb les cendres de la seua falla de setembre com a símbol del renaixement de les falles.

Les dues *cremaes*, la infantil i la major, varen anar d'allò més bé. I això que, la veritat, aquest any s'han mullat, i molt, tots els ninots. Bo, els ninots i nosaltres; però, com he dit, hi havia ganes de falles i ens va donar un poc igual.

I és que encara que any rere any el final de les falles siga el mateix, cremar el monument, sempre em deixa aquesta sensació de buit i tristesa, però també la sensació que s'obri un nou llibre (en aquest cas, un nou diari) i que comencem de nou a planificar, inventar, crear noves coses com a col·lectiu, com a membres de la falla Sant Roc.

Himne de la Falla Sant Roc

Tenim en Torrent
la falla de molt voler
és la falla de Sant Roc
a la que tots admirem
Quan li cante a “la falla”
és perquè li tinc voler
és la Falla de Sant Roc
la de major moviment.

Tornada
És la falla de Sant Roc
la que sempre dóna el cor
una de les bones falles
que l'admira qualsevol
Son les teues falleretes
molt sinceres i lleials
els cantaré mentres visca
i les voldré sempre igual

Final
És la falla de Sant Roc
la que sempre dóna el cor...

Himne de Torrent

José Ortí Soriano, música.
Jesús Huguet Pascual, lletra.

Conjugats passat i esperança,
el ràfol, el Mas, el Vedat,
reviscolen l'esforç d'una terra
ragada amb suor i llanura de mans.
Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.
Sobre el barranc escrivírem la història
que de Cabrera a la Torre reeix,
i bastírem els anhels d'un poble
que futur sens límit a l'home ofereix.
Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.
Davallarem al pretérit i traurem
dels avantpassats els espers cercats,
que Torrent els ofrena en imatge
de conquesta tenaç per vigor constant.
Units ferém de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.
Tota l'Horta, mà a mà, forma anell
que dansa envoltant l'essència del poble,
i esclata fulgent en un crit vibrant:
Honor als seus homens

VISCA TORRENT!
VISCA TORRENT!

Himne de la C. Valenciana

Per ofrenar noves glòries a Espanya
 tots a una veu, germans, vingau.
 Ja en el taller i en el camp remoregen
 càntics d'amor, himnes de pau!
 Pas a la Regió
 que avança en marxa triomfal!
 Per a tu la vega envia
 la riquesa que atresora
 i és la veu de l'aigua càntics d'alegria
 acordats al ritme de guitarra mora.
 Paladins de l'art t'ofrenen
 ses victòries gegantines;
 i als teus peus, sultana, tons jardins estenen
 un tapís de murta i de roses fines.
 Brinden fruites daurades
 els paradisos de les riberes;
 pengen les arracades
 baix les arcades de les palmeres.
 Sona la veu amada
 i en potentíssim, vibrant ressò,
 notes de nostra albada
 canten les glòries de la Regió.
 Valencians en peu *alcem-se*.
 Que nostra veu
 la llum salude
 d'un sol novell.
 Per a ofrenar noves glòries a Espanya
 tots a una veu, germans, vingau.
 Ja en el taller i en el camp remoregen
 càntics d'amor, himnes de pau!
 Flamege en l'aire
 nostra Senyera!
 Glòria a la Pàtria!
 Visca València!
 VISCA! VISCA! VISCA!

Programa d'actes 2023

19 DE FEBRER

Cant de l'Estoreta

25 DE FEBRER

7.30h Macrodesperta

20.00h Crida

26 DE FEBRER

11.00h Cavalcada Infantil

18:00h Berenar

4 DE MARÇ

19.00h Cavalcada del Ninot

5 DE MARÇ

15.00h Festa Infantil

11 DE MARÇ

21.00h Gala de Recompenses

12 DE MARÇ

11:00h Xaranga
18.00h Entrega de recompenses
infantil i berenar

15 DE MARÇ

20.30h Plantà Infantil
22.00h Sopar de la Plantà
00.00h Plantà Major

16 DE MARÇ

8.00h Despertà
9.00h Xocolatà
18.00h Trasllat
21.00h Sopar Faller

17 DE MARÇ

8.00h Despertà
9.00h Xocolatà
18.00h Ofrena
22.00h Sopar Faller

18 DE MARÇ

8.00h Despertà
9.00h Xocolatà
14.00h Paelles
21.00h Sopar Faller

19 DE MARÇ

8.00h Despertà
9.00h Xocolatà
11.00h Misa de Sant Josep
14.00h Mascletà Conjunta
20.30h Cremà Infantil
21.30h Sopar Faller
23.00h Cremà Major

*Tots els horaris poden ser modificats.

Avda. San
Lorenzo
98, 46901
el Vedat
deTorrent

De Martes
a Domingos
Horario de
9:00 a cierre

**Balcó
del
Vedat**

+34 961552900/ balcodelvedat@gmail.com / www.balcodelvedat.com

Paellas a leña, comidas y cenas, terraza exterior e interior, eventos,skybar ...

**PUB- CLUB &
DISCOTECA**
[@balco_nightclub](https://www.instagram.com/balco_nightclub)

**SKY-BAR &
GASTRO BAR**
[@aticbalco](https://www.instagram.com/aticbalco)

**Especialistes
en disseny i
impressió de
llibrets de falla.**

Crida'ns!

info@samarucsg.es

Tel: 657 44 88 64

www.samarucsg.es

*Aquestes falles la
millor paella es
fa amb el millor
pollastre*

Torrent

C/ San Fermín, 15

tlf: 96 156 64 80

C/ Azorín, 50

tlf: 96 156 54 66

C/ Sagra, 13

tlf: 96 156 09 65

C/ Comercial Las Américas, 13,
(al costat del pàrquing). tlf: 96 156 08 85

Síguenos en las redes sociales
f t i b

art floral
adrimar
www.adrimarfloristeria.com

c/ Ejército Español, 9 46900 Torrent (VLC) c/ Padre Méndez, 111 46900 Torrent (VLC)
☎ 961 552 013 ☎ 961 561 915
☎ 630 282 742
www.adrimarfloristeria.com
info@adrimarfloristeria.com

ALDIESPORT
Artículos para fallas

trofeos, bandas y pergaminos
banderas y estandartes
cubrebalcones, pañuelos y polares

Maestro Sanchis almirano.8
Telf. 96 155 65 11

622.131.786
aldiesport@aldiesport.com

46900 TORRENT
(Valencia)

R&T
marketing promocional
info@rtmarketingpromocional.com
96 122 53 00

CON TI GO

Si, nosotros la banca cooperativa que siempre está a tu lado para crecer juntos.

Es la manera firme de siempre para trabajar por el futuro.

caixa rural
torrent

Spr.
OBRA & SERVICIO

SERVICE
24H

SALVADOR PALOMARES ROIG

722701572

sprobrayservicio@gmail.com

XTD
GESTION DEPORTIVA Y EVENTOS

CLUB DE PADEL
PARC CENTRAL

IMI PADEL ACADEMY

ALL FOR
PADEL
ACADEMY

POWERED BY
adidas
PADEL

CAFETERIA
Parc Central

FLORS I BETLEMS

La Plaça

Plaça Major 12 - Tel. 961 550 095
46900 Torrent (Valencia)

L'art de pentinar
ESTILISTES

C/ Constitución 46, Torrent Tlf 690 73 48 92 | 963 83 30 39

CERVEZAS ALHAMBRA
PARAR MÁS. SENTIR MÁS.

El Agua de tu Vida

**AV Mediterraneo (PI Mediterraneo), 10
Tel. 961345476
46550 Albuixech
VALENCIA**

Estem amb les Falles!

On toca estar.

caixapopular.es

Panthera^{club}

**Plaza Pedro Iturralde Ochoa 1, bajo
Torrent (Valencia)
Teléfono: 611 51 90 51**

empresa
colaboradora de

637736892-628118992

info@innovagasvalencia.es

www.innovagasvalencia.es

www.facebook.com/Innova.gas/

3er PREMIO
NIÑO 2020

1er PREMIO
NIÑO 2021

C/ Ramón y Cajal, 33

☎ 961 550 770

☎ 658 337 356

46900 TORRENT (Valencia)

info@loterialaermita.com

www.loterialaermita.com

Admón de loterías Nº1 La Ermita

Lotería La Ermita

Club Conmigo Online: 82140

INSTALLACIONS ELÈCTRIQUES CONEJOS, S.L.

- VENDA DE MATERIALS ELÈCTRICS
- INSTALLACIONS ELÈCTRIQUES EN BAIXA TENSIÓ

C/ Pintor Genovés, 29 baix
46900 - TORRENT (València)
Tel/Fax: 96 1550606

RESTAURANTE LA RIOJA IV

C/. Músico José Ortí Soriano, 1
Telèfon 961 56 81 89
46900 TORRENT (València)

www.barlarioja.com

BAR BERRI

Plaza, C. Fray Antonio Panes, 5, 46900 Torrent, Valencia

TAPAS - MONTADITOS - PINCHOS

Teléfono: 657 87 33 49

¿ESTÁS TRABAJANDO? ¿ESTÁS DESEMPLEADO?
TENEMOS CURSOS **GRATIS** PARA TI

FORMACIÓN SUBVENCIONADA

- Formación SUBVENCIONADA para AUTÓNOMOS, TRABAJADORES Y DESEMPLEADOS

Formación especializada en:

- Administración
- Hostelería
- Comercial
- Economía Social
- Informática
- Dependencia
- Turismo
- Etc...

Titulación Oficial avalada por el ICFE y el SERVICIO
No consume créditos de la Fundación Tripartita

Cursos financiados por

Para más información visita www.esca.es o llámanos al 961 295 790 - C/ Valencia 18 Bajo, 46200 Paiporta (Valencia)
A 100 metros de la parada del metro de Paiporta.

Ms
Web

C/ Valencia 18 Bajo
46200 Paiporta (Valencia)
www.msweb.es
96 129 57 90
info@msweb.es

Diseño &
#Programación
WEB PROFESIONAL

Web + APP

425€

149€

Visita Virtual 360°
Street View

CÀRNIQUES YAGO

EMBOTITS

XARCUTERIA

CARNISSERIA

C/. JOSE ITURBI, 20

TORRENT - VALÈNCIA - TEL. 96 157 22 65

Estimulación temprana desde los 4 meses
Amplios Horarios · Escuela Bilingüe
Comida casera · Gabinete Psicopedagógico
Escuela de Verano, hasta los 8 años
Cursos de Matronatación (gimnasio Herca)

Calle Germanies 64 Bajo · Teléfono 673 68 90 27
estreletaeducacioninfantil@gmail.com

Electricidad y Reparación de Electrodomésticos

GRUPO EXPÓSITO

LOGÍSTICA
SERVICIOS Y
VENTAS, S.L.

96 350 16 75

GRUPO EXPÓSITO
LOGÍSTICA SERVICIOS Y VENTAS, S.L.

Pedro Miguel Expósito López
pedroexpósito@transportesexpósito.es

Carretera Masías del Juez, 131 A y B - 46900 Torrent (Valencia)

www.transportesexpósito.es

COMIDAS PARA LLEVAR

MORDISCO

HORARIO

Mañanas de martes a domingo de 8:30 a 16 horas

NO COCINES

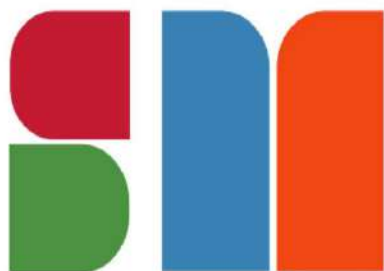
NOSOTROS LO HAREMOS POR TI
PRÁCTICAMENTE POR EL MISMO PRECIO

DIRECCIÓN

C/ Fray Antonio Panes, 3. TORRENT (Valencia)

960 629 190

Space4Me

Tenemos el espacio que necesitas

www.space4me.es

683 348 948

C/Cami Reial, 158. Torrent

i INTER TALLER TALLERS SIMARRO

Tallers Simarro

Mecànica i electricitat de l'automòbil

C/ Sant Ramon, 2
46900 Torrent (València)

Tel. 96 155 36 60

Descubre todos nuestros tratamientos en cabina no invasivos

Vacumterapia

Drenaje linfático

Electroestimulación

Terapias alternativas

Presoterapia

Aromaterapia

Sacosauna

C/ Gómez Ferrer 31 pt 2 Picassent

722 25 01 00

@esplainaturapicassent

@esplainatura15

Cuida tu cuerpo y tu mente con Esplai Natura

Te ayudamos a perder peso de forma natural mediante
tratamientos corporales reductores con aparatología no invasiva

WATTUSSI

Eventos
Comunicación

Ideas. Proyectos. Soluciones

WWW.WATTUSSI.COM

La seguridad de acertar

Redpiso Torrent amb les falles de Torrent

Solicite la Valoración Gratuita de su vivienda

PROXIMAMENTE APERTURA DE UN NUEVO REDPISO
EN EL CASCO ANTIGUO DE TORRENT

REDPISO TORRENT

C/ San Valeriano, 2 - Torrent (Valencia)

Telf. 608 478 648

torrent@redpiso.es - www.redpiso.es

DIPUTACIÓ DE
VALÈNCIA

Ajuntament d'Ajuntaments

La nostra Comissió ha sigut beneficiària de la
subvenció atorgada per la Diputació Provincial de
València a les Falles 2023

Gràcies

FALLA DEL
CARRER
CAMBRILS

Les falles de Torrent celebrem el centenari del
primer esbós conservat d'una falla de Torrent.
Centenari falla Carrer Cambrils 1923-2023.

La Falla Plaça Sant Roc Gómez Ferrer i Voltants
vol expressar el seu agraïment especial i sincer,
a cadascuna de les persones, comerços i
empreses que hi han col·laborat perquè aquest
llibret siga una realitat! De la mateixa manera,
volem transmetre des d'aquesta publicació la
nostra repulsa al conflicte armat que s'està vivint
a Ucraïna així com el nostre suport i
solidaritat als ciutadans d'aquest País.

